

Täysistunto

Keskiviikko 9.3.2016 klo 14.00—16.42

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 16.42.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—16.01) ja puhemies Maria Lohela (16.01—16.42).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 8/2016 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi ed. Mika Niikon ja varajäseneksi ed. Tom Packalénin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuosilomalain, merimiesten vuosilomalain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2015 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 8.3.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Sari Essayah Peter Östmanin kannattamana ehdottanut, että 2. ja 3. lakiehdotus hylätään. Ilmari Nurminen on Anneli Kiljusen kannattamana ehdottanut, että 1.—3. lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensin päätetään 2. ja 3. lakiehdotuksesta.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 47; poissa 58 (äänestys 1).

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 145/2015 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt päätetään 1. lakiehdotuksesta.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 50; poissa 51 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 145/2015 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli äänestää "jaa".

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä, merkitään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta sekä kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 148/2015 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 8.3.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Riitta Myller Satu Hassin kannattamana ehdottanut, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 103, ei 47; poissa 49 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 148/2015 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kestävä metsätalouden määräraikaisen rahoituslain, metsätuhojen torjunnasta annetun lain ja riistavahinkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2015 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 1/2016 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 8.3.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

1. lakiehdotus

4 §

Mats Nylund r: Arvoisa rouva puhemies! Esitän vastalauseen mukaan, että 4 § kumotaan.

Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan edustaja Nylundin esitystä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mats Nylund on Peter Östmanin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Mats Nylundin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 12; poissa 48 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

9 §

Mats Nylund r: Arvoisa puhemies! Esitän vastalauseen mukaan, että 9 § kumotaan.

Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mats Nylund on Peter Östmanin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Mats Nylundin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 13; poissa 47 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

14 §

Mats Nylund r: Arvoisa puhemies! Vastalauseen mukaan esitän, että 14 § poistetaan.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mats Nylund on Peter Östmanin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Mats Nylundin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 13; poissa 46 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

22 §

Mats Nylund r: Arvoisa puhemies! Vastalauseen mukaan esitän, että 22 § poistetaan.

Peter Östman kd: Rouva puhemies! Kannatan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Mats Nylund on Peter Östmanin kannattamana ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö "jaa", Mats Nylundin ehdotus "ei". Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 13; poissa 46 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 133/2015 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta ja vahvistamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto. Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia.

Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Nyt esittelypuheenvuoroihin, ja siitä käynnistyy sitten keskustelu. Esittelypuheenvuorot tulevat pitämään ulkoasiainministeri Soini, 10 minuuttia, ja toisen puheenvuoron puolustusministeri Niinistö, 5 minuuttia. Olkaa hyvä, ministeri Soini.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Keskustelu

14.09 Ulkoasiainministeri Timo Soini (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnalle on annettu selonteko Suomen osallistumisen jatkamisesta ja vahvistamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa. Koulutusoperaatio on osa Isilin vastaisen kansainvälisen yhteenliittymän toimintaa ja vastaus Ranskan avunpyyntöön. Suomi on toiminut peshmerga-joukkojen koulutustehtävissä keväästä 2015 alkaen noin 50 sotilaalla. Suomen osallistumisen nykymandaatti loppuu elokuussa 2016, ja tarkoituksena on päättää Suomen osallistumisen jatkamisesta vuodelle elokuun 2017 loppuun. Samalla koulutustoimintaa on tarkoitus laajentaa neuvonantotoimintaan. Tämä tarkoittaisi, että Suomen osallistumisen kokonaisvahvuus olisi syyskuun 2016 alusta 100 sotilasta.

Hallitus on vahvasti mukana kansainvälisessä kriisinhallintatoiminnassa osana aktiivista ulkopoliittista. Osallistuminen Irakin koulutusoperaatioon on Suomelta merkittävä panos. Koulutamme taistelijoita suoraan Isilin vastaiseen toimintaan. Suomen koulutustoiminta on saanut kiitosta, ja sitä on pidetty menestyksekkäänä. Puolustusministeri Niinistö kertoo laajemmin operaation tavoitteista ja olosuhteista.

Euroopan lähialueiden vakauttaminen on tärkeää. Toimintamme Irakissa on laaja-alaista, kuten selonteosta ilmenee. Kriisinhallinta on osa tätä tukea Irakin vakauttamiseksi. Tällä toiminnalla hallitus haluaa puuttua myös muuttoliikkeen juurisyihin. Yhdysvallat on vedonnut Isil-vastaisen yhteenliittymän jäseniin viime joulukuussa toiminnan lisäämiseksi. Suomelta pyydettiin erityisesti koulutustoiminnan jatkamista. Suomen osallistuminen vahvistaa siten myös transatlanttista yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Suomen osallistumisen jatkaminen ja vahvistaminen turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa on samalla yksi vastaus Ranskan pyyntöön antaa sille apua Lissabonin sopimuksen avunantovelvoitteen pohjalta. Muistamme kaikki Pariisin julman terroristi-iskun marraskuussa. Iskun seurauksena Ranska vetosi Lissabonin sopimuksen keskinäiseen avunantoon, niin sanottuun 42.7:ään, ja pyysi EU:n jäsenmailta sotilaallista apua. Myös Suomi sai yksilöidyn pyynnön, ja olemme sen pohjalta ryhtyneet toimiin. Viime vuonna annoimme Ranskalle sen tarvitsemia lentotunteja kaluston kuljettamiseen. Nyt siis valmistelemme Irakin koulutusoperaation jatkamista ja vahvistamista. Pohdinnassa on myös Libanonin UNIFIL-operaation ja Malin rauhanturvatoiminnan vahvistaminen, konkreettisia toimia Ranskan toivomiin ja toteamiin tarpeisiin. Näillä toimilla tuemme Isilin vastaista toimintaa ja vapautamme Ranskan resursseja siihen.

Tämä selonteko antaa eduskunnalle hyvän mahdollisuuden arvioida EU:n keskinäisen avunantovelvoitteen merkitystä, kun se on nyt ensimmäistä kertaa käytössä. On pohdittu, miksi Ranska turvautui nimenomaan EU:n sotilaalliseen avunantolausekkeeseen. Tähän on hyvät perusteet. Ranska totesi (Hälinää — Puhemies koputtaa) olevansa sodassa. EU:n yhteisvastuulauseke tähtää maan sisäisten valmiuksien tukemiseen terroristi-iskun seurauksena. Ranska tarvitsi apua nimenomaan maan ulkopuolella. Ranskassa arvioitiin, että EU-maat ovat sen avuntarpeiden kannalta keskeisiä ja avunantolausekkeen soveltaminen varsin suoraviivaista. Samalla voitiin osoittaa, että EU:n puolustusulottuvuudella on merkitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin keskinäinen avunantovelvoite on merkittävä turvallisuuspoliittinen tekijä. Velvoite kirjattiin Lissabonin sopimukseen, ja se ilmentää EU-maiden vahvaa yhteenkuuluvuutta. On selvää, että aseellinen hyökkäys yhtä jäsenmaata kohtaan merkitsee sitä, että muut jäsenmaat tulevat sen apuun kaikin käytettävissä ole-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

vin keinoin. Avunantovelvoitteen arvioinnissa on helppo tukeutua eduskunnan kannanotoihin. Ulkoasiainvaliokunta totesi vuonna 2008 Lissabonin sopimusta koskevassa mietinnössään, että avunantovelvoite on Suomen turvallisuutta lujittava sitoumus. Ranskan vetoimuksen myötä avunantovelvoitteeseen turvauduttiin nyt ensimmäistä kertaa. Voimme nyt tosiasioiden pohjalta työntää monta harhakäsitystä syrjään ja vahvistaa velvoitteen vahvan olemuksen. Ensinnäkin avunantovelvoite on todellinen. Lissabonin sopimusta käsiteltäessä oli niitakin mielipiteitä, että kirjaus jää kuolleeksi kirjaimeksi, siihen ei koskaan turvauduta. Näin ei siis ole. (Eero Heinäluoma: Hyvä havainto!) Toiseksi avunantovelvoite johtaa konkreettisiin toimiin. Muistamme Lissabonin sopimusta koskeneesta keskustelusta niin sanotun villasukkakoulukunnan, jonka mukaan avunanto on kuitattavissa vähäpätöisin toimin. Näin ei siis ole. Kolmanneksi velvoite koskee kaikkia. Suomi ei ole niin sanottu alaviitemaa, joka olisi jotenkin velvoitteen ulkopuolinen tai siitä vapautettu. Kukaan ei ole turvassa, jos kaikki eivät ole turvassa.

Arvoisa puhemies! Kokonaiskuva EU:n avunantovelvoitteen toimeenpanosta vastaa siis hyvin sitä koskeviin odotuksiin. Sen käytännön soveltamisesta näemme, että avunantovelvoitteen toimeenpano on varsin suoraviivaista ja nopeaa, kuten kriisitilanteessa pitääkin olla. Avunantovelvoite ei edellytä erillisiä unionitason päätöksiä tai byrokratiaa, riittää kun jäsenvaltio pyytää, niin muut toimivat. Suomi ei tunnetusti ole Naton turvatakuiden piirissä eikä niitä toteuttamassa, (Eero Heinäluoma: Eikä velvoitteiden myöskään!) mutta EU:n keskinäisen avunannon piirissä me, edustaja Heinäluoma, olemme. (Eero Heinäluoma: Onneksi!) Huolimatta siitä, että EU-maiden solidaarisuus on tällä hetkellä maahanmuuton vuoksi kovalla koetuksella, on kuitenkin selvää, että sotilaallisen hyökkäyksen kohteena oleva EU-maa saisi apua toisilta EU-mailta. Suomi antaa nyt osaltaan apua ja odottaa sitä tarpeessa saavansa. Eduskunta on edellyttänyt, että lainsäädännölliset edellytykset avun antamiseen ja vastaanottamiseen ovat kunnossa. Eduskunta saa pian esityksen kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevaksi laiksi. (Eero Heinäluoma: Ei mennyt kuin kahdeksan vuotta!) Tämä tulee osaltaan täydentämään kykyämme avun antamiseen ja vastaanottamiseen. — Aivan oikein, edustaja Heinäluoma, kahdeksan vuotta odotettiin ja nyt tuli.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on aiemmissa kannanotoissaan todennut, että "EU-maiden kesken on olemassa käytännön valmiuksia avun antamiseen, ja tämä valmius yhdistettynä EU-maiden tiiviiseen poliittiseen yhteenkuuluvuuteen tekee avunantovelvoitteesta merkittävän". Tämä on sanatarkka lainaus ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä.

EU ei ole sotilasliitto, mutta sen jäsenenä on sotilaallisesti kyvykkäitä maita. Kansainvälisen kriisinhallinnan, yhteistoiminnan ja harjoitusten kautta EU-maille on sotilaallinen valmius antaa toisilleen apua ja ottaa sitä vastaan. Tämä valmius on myös Suomen sotilaallista turvallisuutta vahvistava tekijä. Suomi ei ole yksin.

14.18 Puolustusministeri Jussi Niinistö (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi osallistuu kansainvälisiin sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin tällä hetkellä noin 480 sotilaalla yhteensä 12 operaatiossa. Pohjois-Irakin Erbilissä meillä on OIR-operaatiossa 48 rauhanturvaajaa kouluttamassa Irakin Kurdistanin peshmerga-ministeriön alaisia joukkoja. Suomalaiset kouluttavat kurdijoukoille sotilaan perustaitoja yksittäisen sotilaan taidoista joukkuetasolle saakka. Lisäksi koulutetaan pataljoonien esikuntia ja annetaan lääkintäkoulutusta. Suomalainen kouluttajaosasto Irakin Kurdistanissa on toiminut alueella nyt noin 7 kuukautta ja kouluttanut yli 200 kurdisotilasta.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Kentältä saadut kokemukset ovat olleet rohkaisevia. Kurdijoukot ovat olleet aktiivisesti mukana koulutuksessa ja omaksuneet hyvin annetun koulutuksen. Suomalainen koulutus-tapa on saanut kiitosta koulutettavilta. Koulutettavat ovat olleet erityisen kiinnostuneita lääkintäkoulutuksesta, miinojen ja improvisoitujen räjähteiden vastaisesta toiminnasta sekä ase-, ampuma- ja taistelukoulutuksesta. Koulutuksessa tehdään yhteistyötä muiden Erbilin koulutuskeskuksen osallistujavaltioiden kanssa. Yhteistyö on ollut erityisen tiivistä Ison-Britannian ja Norjan kanssa.

Nykyinen kansallinen osallistumispäätöksemme on voimassa kuluvan vuoden elokuun loppuun asti. Nyt olemme hakemassa osallistumispäätökseen 12 kuukauden jatkoa. Suomalaiset eivät jatkossakaan osallistu rintamataisteluihin Isiliä vastaan. Koulutustoimintaa on tarkoitus jatkaa Pohjois-Irakissa samaan tapaan kuin tähänkin asti. Lisäksi tarkoituksena on kasvattaa joukkoa toisella noin 50 sotilaan vahvuisella osastolla, joka keskittyisi kurdijoukkojen niin sanottuun advise and assist -neuvonantoon. Neuvonantoon keskittyvä osallistumismuoto olisi jatkumo ja tukisi tähänastista osallistumistamme. Neuvonanto kohdistetaan niihin joukkoihin, muun muassa esikuntiin, joita tarvitaan rintamalla ja joita ei voida vetää koulutettaviksi koulutuskeskuksiin. Näiden esikuntien yhteydessä toimivat liikkuvat neuvonantoryhmät voivat kerätä tietoa koulutuksen tarpeesta sekä koulutuskeskuksissa annetun koulutuksen vaikuttavuudesta ja välittää saatua tietoa koulutuskeskuksiin koulutuksen suunnittelijoiden tueksi. Lisäksi on tarkoitus laajentaa lääkintäkoulutuksen antamista.

Isil tai Isis tai Daesh, kuka nyt mitenkään haluaa tätä barbaariorganisaatiota kutsua, on kansainvälinen uhka, joka on vaarassa levittäytyä myös Eurooppaan. Helmikuun 11. päivänä järjestetyn Isilin vastaisen koalition puolustusministerikokouksen viesti oli selvä: kaikkien tukea tarvitaan Isilin kukistamiseksi.

OIR-operaatiosta on muodostunut Libanonin UNIFIL-operaation ohella tärkein Puolustusvoimien suorituskykyä kehittävä operaatio. Suurten joukkojen operaatioon osallistuminen palvelee parhaiten Puolustusvoimien suorituskykyjen kehittämistä. Kokemuksia saadaan joukkojen johtamisesta, sotavarusteiden toimivuudesta, logistisista järjestelyistä ja niin edelleen. Näitä kokemuksia voidaan tuoda myös kotimaassa annettavaan varusmies- ja reserviläiskoulutukseen. Operaatioista, joihin osallistumme vain muutamilla rauhanturvaajilla, ei tällaista kokemusta ole mahdollista saada.

OIR-operaation osalta merkittävimmät hyödyt Puolustusvoimien kotimaan suorituskykyjen kehittämiseksi saadaan johtamisesta. Operaatio antaa siihen osallistuville joukoille kokemusta toimimisesta sodan kaltaisissa olosuhteissa rintamalinjan takana. Joukkue joutuu kaikessa toiminnassaan huomioimaan mahdollisuuden joutua iskujen kohteeksi. Tämä kehittää niin palkattuun henkilökuntaan kuuluvien kuin reservin johtajienkin ammattitaitoa johtaa omaa joukkoaan. Osallistuminen kehittää myös Puolustusvoimien osaamista joukkojen johtamisessa liittouman operaatioissa, jossa mikään kansainvälinen järjestö ei toimi operaation johdossa. Tämä on jo nyt osoittanut meille, että toiminta edellyttää tavanomaista yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja valmistelua pääkaupunkien kesken.

Arvoisa puhemies! Koulutusvienti ja kohdealueen omien sotilaallisten suorituskykyjen kehittäminen ovat nousseet merkittäväksi sotilaallisen kriisinhallinnan muodoksi. Kohde-maan turvallisuusjoukkoja kouluttavien ja avustavien pienehköjen koulutusosastojen lähettäminen on myös kustannustehokas keino tukea kohdemaita suurten joukkojen lähettämisen sijasta. Vastaavaa toimintaa on parhaillaan meneillään erityisesti Afrikan mantereel-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

la. Osallistuminen Irakin turvallisuusjoukkojen kouluttamis- ja neuvonantotoimintaan antaa Suomelle kokemusta vastaavanlaisiin tehtäviin myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorot.

14.23 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on jatkamassa ja vahvistamassa osallistumistaan koulutusoperaatioon Pohjois-Irakissa Erbilissä. Kyseessä on kriisinhallinnan operaatio, jolla vahvistetaan Irakin kykyä toimia Isiliä vastaan. Osallistumisen lisääminen on Suomelta konkreettinen vastaus Ranskan EU-jäsenvaltioille esittämään avunpyyntöön terrorismia vastaan. Samalla ratkaisulla on tarkoitus vastata myös Yhdysvaltojen esittämään pyyntöön lisätuesta terrorismin ja Isilin vastaisessa toiminnassa. Pariisissa tapahtuneiden terrori-iskujen jälkeen Ranska esitti puolustusministerikokouksessa 17. marraskuuta avunpyynnön, jossa se vetosi Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeeseen. Pyyntö sai, voi sanoa, välittömästi jäsenvaltioiden poliittisen tuen ja vakuutuksen solidaarisuudesta.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun keskinäisen avunannon lauseketta sovelletaan käytännössä. Ennakkotapauksena voimme todeta prosessin käynnistyneen sujuvasti ottaen erityisesti huomioon, että Lissabonin sopimus ei ota kantaa siihen, miten avunpyyntöä tulisi koordinoita. Tiedämme jo nyt, että tukipyyntö on laajentanut ja vahvistanut jäsenvaltioiden käsitystä keskinäisen avunannon lausekkeen soveltamisesta. Vielä on kuitenkin liian aikaista arvioida, miten lausekkeen soveltaminen vaikuttaa laajemmin EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tai puolustusulottuvuuden kehittymiseen.

Kyseessä oleva artikla 42 sitoo jäsenmaita suoraan ja korostaa niiden keskinäistä solidaarisuutta. Yhteisen toiminnan tehokkuuden kannalta järkevä unionin tasolla tehtävä koordinaatio on kuitenkin tarpeen. Lienee perusteltua jättää soveltamisvaraa siihen, mikä taho kussakin tilanteessa kantaa vastuun koordinoinnista ja yhteisen toiminnan johtamisesta. Useimmiten apua pyytänyt maa tulee olemaan tuo koordinaattori. Mikään ei keskustan eduskuntaryhmän mielestä estä unionia halutessaan tekemästä myös omia, yhteisiä päätöksiä vastatakseen avunpyyntöön yhteisesti.

Kuten selonteossa todetaan, Suomi on johdonmukaisesti korostanut avunantolausekkeen poliittista ja periaatteellista merkitystä niin Lissabonin sopimuksen hyväksymisen yhteydessä kuin sen jälkeenkin. Suomi ottaa avunantovelvoitteen vakavasti. Olemme valmiita antamaan tarvittaessa muille jäsenvaltioille apua ja myös odotamme tarvittaessa saavamme apua muilta jäsenvaltioilta velvoitteen tarkoittamissa tilanteissa. Tästäkin näkökulmasta arvioiden Ranskan aloite on merkittävä, ja on hyvä, että saamme kokemusta lausekkeen soveltamisesta. EU-maiden keskinäistä solidaarisuutta, arvoisa puhemies, testataan monin tavoin näinä aikoina.

Hallituksen arvioitavana on parhaillaan, mistä muista toimista Ranskalle antamamme apu koostuu. Keskustan eduskuntaryhmän mielestä luonteva tapa olisi vahvistaa hyvin toimivaa kriisinhallintaoperaatiotamme Libanonissa. Tämä voisi vapauttaa Ranskan joukkoja muihin tehtäviin. Näistä operaatioista omat joukkomme saavat myös arvokasta kenttäkokemusta.

Lissabonin sopimuksen toimeenpanoon liittyvät olennaisesti myös käynnissä olevat lainsäädäntöhankkeet, joiden on tarkoitus mahdollistaa Suomelle kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen myös muissa kuin kriisinhallinnan operaatioissa. Keskustan

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että lainsäädännöllisiä lukkoja puretaan harkiten niin, että Suomella on tarkoituksenmukainen päätöksentekovalmius avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Uudistuksissakin, arvoisa puhemies, on syytä pitää riittävä maltti ja järki päässä sekä muistaa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkä linja. Näistä asioista on syytä käydä erikseen perustavanlaatuinen keskustelu huhti—toukokuussa, kun lakiesitykset saapuvat eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on antanut koulutustukea Irakin Kurdistanin turvallisuusjoukoille yli puolen vuoden ajan noin 50 sotilaskouluttajan vahvuudella. Meillä on kokemusta koulutustuesta ja neuvonannosta myös monissa muissa kriisinhallintaoperaatioissa. Edellistä lähettämispäätöstä tehtäessä eduskunta arvioi perusteellisesti operaation turvallisuustilannetta, riskejä ja merkitystä. Keskusta pitää tärkeänä, että eduskunta perehtyy huolellisesti ajantasaiseen tietoon mandaatin sisällöstä ja operaation turvallisuudesta. Myös vaikutuksia sisäiseen turvallisuuteemme on syytä arvioida. Erbilin operaatioon liittyy myös riskinsä, se on syytä tunnistaa ja tunnustaa.

Arvoisa puhemies! Isilin äärimmäisen julma toiminta Syyriassa ja Irakissa sekä sen aktiivinen rekrytointi ja yllyttäminen terrori-iskuihin eri puolilla Eurooppaa, Lähi-itää ja Afrikkaa edellyttävät kansainväliseltä yhteisöltä laaja-alaista yhteistyötä. Isil hallitsee edelleen laajoja alueita Irakissa ja Syyriassa, ja järjestön leviämistä etenkin Libyaan on pidettävä todellisena uhkana. Kuten esimerkiksi Pariisin terroristi-iskut hirveällä tavalla osoittivat, uhkaavat Isilin kaltaiset liikkeet myös meidän ja lähialueidemme turvallisuutta. Myös YK:n turvallisuusneuvosto on esittänyt avunpyynnön Isilin toimintaa vastaan. Suomenkin on omien voimavarojensa ja kykyjensä puitteissa syytä kantaa vastuuta terrorismin vastaisessa kamppailussa.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä pitää Suomen edun mukaisena vastata avunpyyntöihin ja jatkaa koulutusyhteistyötä Irakissa edellyttäen turvallisuuskysymysten asianmukaista ratkaisemista niin joukkojemme toiminta-alueella Irakissa kuin koti-Suomessakin. Turvallisuus on meille sydämenasia. (Eero Heinäluoma: Ja järjen!) — Sitäkin.

14.29 Lea Mäkipää ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi päätti osallistumisestaan Yhdysvaltojen johtamaan Isilin vastaiseen operaatioon viime vuoden maaliskuussa. Operaatio perustettiin YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2014 esittämän vetoomuksen johdosta, ja siihen osallistuu yli 60 maata Pohjoismaat ja EU-jäsenvaltiot mukaan luettuina. Sen tavoitteena on Isilin toiminnan hävittäminen Irakista ja Syyriasta.

Suomi lähetti operaatioon vajaat 50 sotilasta, jotka osallistuvat Pohjois-Irakin asevoimien eli niin sanottujen peshmerga-joukkojen kouluttamiseen. Ensimmäiset suomalaiset saapuivat koulutustukikohtaan heinäkuun 2015 lopulla. Kriisinhallintaoperaation toimikaudeksi on määritelty yksi vuosi, elokuun 2016 loppuun saakka. Koulutuksesta on saatu erittäin positiivista palautetta. Suomi on panostanut muun muassa lääkinnälliseen ja henkiä pelastavan ensiavun koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävässä hallituksen selonteossa selvitetään Suomen vastusta Ranskan marraskuussa esittämään avunpyyntöön terrorismin vastaisista toimista. Ranskan pyyntö perustuu Lissabonin sopimuksen avunantolausekkeeseen, mutta jokainen jäsenvaltio vastaa siihen omin kansallisin toimin. Suomi esittääkin Pohjois-Irakin turvallisuusjoukoille annettavan tuen laajentamista 50 sotilaalla syyskuusta 2016 alkaen vuoden ajaksi. Kriisinhallintaoperaation laajentaminen olisi samalla vastaus Yhdysvaltojen esittämään pyyntöön lisätuesta terrorismin vastaiselle koalitiolle. Lähetettävät sotilaat osallistui-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

sivat Kurdistanin turvallisuusjoukkojen esikuntien neuvonantotoimintaan. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän mielestä on tärkeää kantaa kortemme kekoon terrorismin torjumiseksi ja Isil-järjestön hävittämiseksi. On luonnollista, että avunpyyntöön vastataan vahvistamalla jo olemassa olevaa kriisinhallintaoperaatiota.

No, miksi operaatioon osallistuminen on kannattavaa? Miksi se on perusteltua? Perussuomalaisten eduskuntaryhmä katsoo, että on Suomen kansallisen edun mukaista vahvistaa ja jatkaa osallistumista Irakin operaatioon. Osallistuminen antaa ensinnäkin valmiuksia oman kansallisen puolustuksen kehittämiseen: sotilaamme saavat arvokasta kokemusta joukkojen johtamisesta, ylläpidosta ja operoinnista sekä sotilaallisesta yhteistyöstä. On tärkeää, että selonteon valiokuntakäsittelyssä selvitetään lähetettävien joukkojen turvallisuuteen liittyvät seikat perinpohjaisesti, kun ne nyt toimisivat lähempänä rintamalinjaa. Tämä koskee muun muassa esikuntajoukkoja, joita ei voida viedä koulutettavaksi koulutuskeskuksiin.

Arvoisa puhemies! On huomattavaa, että EU:n avunantolausekkeeseen vedotaan nyt ensimmäistä kertaa. Kaikki jäsenvaltiot ovat vastanneet Ranskan avunpyyntöön, useimmat Suomen tavoin joko laajentaen tai jatkaen sotilaallisia kriisinhallintatoimiaan. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän mielestä avunantolausekkeen soveltaminen ja jäsenmaiden sille antama yksimielinen poliittinen tuki vahvistavat EU:ta turvallisuusyhteisönä. On Suomen edun mukaista, että EU:n puolustuksellinen ulottuvuus lujittuu. Jonakin päivänä Suomikin saattaa joutua vetoamaan samaan lausekkeeseen. Huhtikuussa annettava hallituksen esitys kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta mahdollistaisi tulevaisuudessa myös sotilaallisen avun antamisen.

Arvoisa puhemies! Avunantopyyntöön vastaaminen on myös omiaan vähentämään Irakista Eurooppaan pyrkivien turvapaikanhakijoiden määrää. Jos saadaan tilanne Pohjois-Irakissa operaation myötä rauhoittumaan ja Isilin toimintaedellytyksiä heikennettyä, edesauttaa se Irakin tilanteen tasaantumista ja hillitsee siten maastamuuttoa. Haluamme kantaa omalta osaltamme kansainvälisen vastuamme. (Markus Mustajärvi: Epäilyttävää EU-myönteisyyttä!)

14.34 Jaana Pelkonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kulunut vuosi on ollut raskas Euroopassa. Epävakaus ja turvattomuus ovat lisääntyneet kiihtyvällä vauhdilla. Kun naapurissa palaa, savu saavuttaa myös meidät. Syyrian sisällissota ja sen lainehtiminen lähialueille tappaa jatkuvasti lisää ihmisiä ja tuhoaa ihmiskohtaloita ja yhteiskuntia aiheuttaen toivottomuutta ja radikalisoitumista. Euroopassa tämä näkyy historiallisen suuren pakolaismääränä sekä tuhoisina terrori-iskuina.

Alueella jo pari vuotta vahvistunut Isil on aikamme suurimpia turvallisuusuhkia. Vuoden aikana Isilin terroristit iskivät kahdesti Pariisiin. Iskut osuivat Euroopan sydämeen, ja voima tuntuu meissä kaikissa eurooppalaisissa. Ranska teki marraskuussa historiallisen päätöksen ja pyysi EU:ta aktivoimaan keskinäisen avunannon velvoitteen. Puolustusministerit hyväksyivät avunpyynnön yksimielisesti, ja turvatakuuartikla heräsi paperilta eloon.

Suomella on globaali ja eurooppalainen vastuu. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta linjasivat nopeasti, että Suomi vastaa Ranskan avunpyyntöön poliittisesti ja konkreettisin toimin. Lainsäädäntömme estää toistaiseksi sotilaallisen avunannon ulkomaille, ja siksi sotilaallinen kriisinhallinta on nyt valikoitumassa Suomen vastaukseksi. Suomi on syyskuusta 2015 alkaen osallistunut Irakin turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Pohjois-Irakin Erbilissä. Tätä operaatiota on nyt siis

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

tarkoitus pidentää ja vahvistaa. Samalla vastaamme Yhdysvaltojen joulukuussa esittämään pyyntöön lisätuesta Isilin vastaisen yhteenliittymän toimintaan.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää monikansallisen operaation jatkamista erittäin perusteltuna. Eduskunnan saamassa selonteossa todetaan, että Isilin etenemisen pysäyttäminen ja järjestön hajottaminen vaatii pitkäjänteistä toimintaa ja laajaa keinovalikoimaa. Yhteenliittymän ansiosta Isil onkin menettänyt alueita Irakissa ja sen suorituskyky on heikentynyt. Nyt jos koskaan työtä on jatkettava.

Suomen maine Irakissa on hyvä, ja suomalaisten antama koulutus ja koulutustapa ovat saaneet hyvää palautetta Kurdistanin peshmerga-joukoilta. Selonteon mukaan kouluttajaresursseja ei tarvitse lisätä mutta Suomen olisi hyvä osallistua lisäksi operaation neuvonantotoimintaan. Siten voitaisiin kerätä tietoa koulutustarpeista ja arvioida annetun koulutuksen vaikuttavuutta. Osallistuminen tarjoaa selonteon mukaan myös kansallisen suorituskykymme kannalta arvokkaita kokemuksia operoinnista vaativassa neuvonantotehtävässä.

Turvatakuiden aktivoiminen oli tärkeä ennakkotapaus ja iso askel EU:n yhteiselle turvallisuus- ja puolustuspolitiikalle. Suomelle sotilasliittoon kuulumattomana maana on äärimmäisen tärkeää, ettei artikla ole vain kuollut kirjain paperilla. Jos Suomi olisi hyökkäyksen kohteena, sotilaallisen tai muun, toivoisimme mekin vahvaa tuenilmausta muilta mailta. Tulee kuitenkin muistaa, että keskinäisen avunannon lauseke ei tarjoa samaa suojaa kuin Naton 5 artikla. EU:n tuoma turva on lähinnä symbolista ja poliittista, Naton kovaa ja konkreettista.

Arvoisa puhemies! Erbilin operaatiolla on myös muuttoliikeulottuvuus. Suomen intressinä on vakauttaa turvallisuustilanne maassa, josta Suomeen saapuu enemmän turvapaikanhakijoita kuin mistään muualta. Peshmerga-joukkojen koulutus on Suomelle sopiva tapa osallistua Isilin heikentämiseen ja sitä kautta alueen vakauttamiseen. Suomi myös tukee Irakia kehitysyhteistyön kautta ja suuntaa alueelle huomattavan määrän humanitaarista apua. Ensisijaisen tavoitteen onkin oltava, ettei kenenkään tarvitse lähteä kotoaan.

Valitettavasti Irakista lähtee myös suuri määrä ihmisiä, jotka eivät ole akuutissa hädässä. Heillä on oikeus muuttaa siirtolaisina muualle, mutta sen on tapahduttava laillista kautta. Suomi ja Eurooppa eivät ole velvollisia ottamaan kaikkia vastaan. Vapaaehtoisten palautukset toimivat, mutta Suomen on saatava Irakin kanssa sopimus, joka kattaa myös niin kutsutut pakkopalautukset. Me autamme ja tuemme Irakia kykymme mukaan, mutta myös Irakin on kannettava vastuunsa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kannustaakin ministeri Soinia tekemään hartiavoimin töitä toimivan palautussopimuksen eteen.

Kriisinhallinta ei ole ilmaista. Operaatioon tarvitaan lisää rahaa. Kyse on kuitenkin merkittävästä ulko- ja turvallisuuspoliittisesta valinnasta, jolla osoitamme vastuunkantoa ja edistämme siten myös turvallisuuttamme. Nykymaailmassa vastuu on yhteinen, ja Suomen turvallisuutta puolustetaan välillä kaukanakin maantieteellisistä rajoistamme.

14.40 Sirpa Paatero sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Albert Einsteinin sanoja mukaillen: ”Maa on vaarallinen paikka elää, ei pahojen ihmisten vuoksi, vaan niiden ihmisten takia, jotka eivät tee mitään asiaa auttaakseen.” Tämän ajatuksen pohjalta on hyvä tarkastella myös tätä selontekoa Suomen osallistumisen jatkamisesta ja vahvistamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa. On tärkeätä, että Suomi si-
toutuu kantamaan vastuuta kansainvälisen rauhan ja vakauden edistämisessä. Kokonais-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

valtainen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on keskeinen osa Suomen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

Osallistuminen koulutusyhteistyöhön Irakissa on Suomen vastaus Ranskan avunpyyntöön Pariisin valitettavien marraskuisten terrori-iskujen jälkeen. Osallistuminen koulutus- ja neuvonantotoimintaan on Suomelle sopiva ratkaisu, jolla voidaan vaikuttaa siellä ongelmien alkulähteillä. Irakin operaatioon osallistumalla Suomi voi myös kantaa vastuuta YK:n jäsenenä terrorisminvastaisessa rintamassa. Lissabonin sopimuksen avunantolauseke on sekä poliittisesti että periaatteellisesti hyvin merkittävä. EU-maiden solidaarisuutta punnitaan, nyt kun lausekkeeseen vedottiin ensimmäisen kerran. Sosialidemokraattien lähtökohta on, että myös jatkossa jokaisen maan tulee voida harkita avun muotoja omista lähtökohdistaan ja avun tulee perustua kahdenvälisiin sopimuksiin. (Markus Mustajärvi: Juuri näin!) Ranskan avunpyynnön vaikutuksista olisi ollut tarve saada selvitys eduskuntaan jo viime syksynä. Eduskunnan on yhä tarpeen saada keskustella avunantolausekkeen aktivoimisesta laajemmin kuin nyt vain tämän yhden koulutusoperaation osalta.

Arvoisa puhemies! Samalla kun Suomi ja muut yhteenliittymän maat osallistuvat alueella sotilaalliseen kriisinhallintaan, on selvää, että kestävä ratkaisua ei saada pelkästään näillä toimilla. Isilin kukistaminen ei ole riittävä teko alueen vakauttamiseksi. Isil on iskenyt omilla toimillaan turvattomuuden ja taloudellisen ahdingon tuottamaan toivottomuuteen. Toisaalta on hyvä muistaa, että Irakissa demokratian "vientihanke" epäonnistui ja johti maan jakautumiseen. Konflikteista kärsivälle alueelle on luotava edellytykset vakaan ja turvallisen yhteiskunnan rakentamiseen. Humanitäärisen avun ja kehitysyhteistyön kautta tehtävät panostukset ovat tärkeitä askelia näiden alkuun laittamiseksi. Sinisilmäisiä ei kuitenkaan kannata olla: Isilin heikentäminen vie pois yhden ongelman mutta ei ratkaise koko solmua. On tärkeitä, että Suomi tarkkailee turvallisuustilanteen kehittymistä Irakissa. Lisäksi tarvitaan valppautta erilaisten turvallisuusuuhkien mahdollisen kasvun arvioimiseen täällä koti-Suomessa.

Arvoisa puhemies! Isilin kukistaminen ja alueen vakauttaminen on paikallisesta näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää, mutta se luo uhkia myös kaikkialle maailmaan. Lisäksi on huomioitava, että Isil on merkittävä syy muuttoliikekriisin takana, joka on ratkaistavissa vain konfliktien alkulähteillä. Monilla ei ole ollut mitään muuta mahdollisuutta kuin lähteä liikkeelle, ja tämän me näemme nyt konkreettisesti Euroopassa. Kriisin ratkaisun avaimet piilevätkin monialaisessa ja pitkäjänteisessä työssä. Tämä ei nyt kuitenkaan näy kriisinhallinnan ja kehitysyhteistyön budjetoinnissa. Koko kehyskaudella sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahat ovat laskusuunnassa. Lisäksi hallitus on tehnyt yli 40 prosentin leikkaukset kehitysyhteistyöhön. Sosialidemokraatit pitävät näitä linjauksia lyhytjänteisinä ja kestämättöminä. Vielä viime keväänä hallitus suunnitteli vähentävänsä sotilaallisen kriisinhallinnan henkilömäärää jopa 90 henkilöön vuodessa. Tänäkin käsittelyssä olevaan Irakin operaatioon suunnitellaan 100 sotilaan vahvuutta. Lisäksi suunnitelmissa tai ehkä jo luvattuna on UNIFIL-operaation jatkaminen Libanonissa. Nyt on ehkä syytä kysyä: mikä mahtaa olla tämä hallituksen yleislinjaus kriisinhallintaan?

Arvoisa puhemies! Keskustelussa oleva Irakin koulutusyhteistyön jatkaminen tuo esille sen, että tarve kansainväliselle yhteistyölle ei ole viimeisten vuosien aikana lainkaan vähentynyt, päinvastoin. Olisi siis vastuutonta vähentää yhteistyötä nyt, kun sille on entistä suurempi tarve.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

14.45 **Pekka Haavisto vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesäkuussa 2014 kaikui maailmalle Isisin kutsuhuuto islamilaisen kalifaatin muodostamisesta Syyrian ja Irakin alueille. Valtioiden rajat rikkova Isis aiheutti voimakkaan paikallisen ja kansainvälisen vastareaktion erityisesti brutaalien ihmisoikeusrikosten vuoksi. Pohjois-Irakin kurdialueet muodostivat alusta saakka keskeisen osan Isisin vastaista rintamaa. Vuosi sitten eduskunta hyväksyi Suomen osallistumisen kurdien peshmerga-joukkojen koulutukseen. Tehtävä oli ja on vaarallinen. Kiinnitimme silloin erityistä huomiota joukkojen omasuojaan ja operaation turvallisuuteen. Samat varaukset on nyt paikallaan toistaa.

Arvoisa puhemies! Vuodessa on tapahtunut paljon. Suurvallat Venäjä ja Yhdysvallat ovat kumpikin tahoillaan mukana Syyrian sotatoimissa ja rauhanneuvotteluissa. Näiltä neuvotteluilta toivomme nopeita tuloksia siviiliväestön suojaamiseksi. Pariisissa marraskuussa 2015 tehdyt terrori-iskut ovat tuoneet Isisin uhan myös Eurooppaan. Ranska esitti EU:n jäsenmaille avunpyynnön Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeen 42.7 mukaisesti. Vihreiden mielestä on oikein, että Suomi osaltaan vastaa myönteisesti tähän Ranskan esittämään avunpyyntöön. Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeeseen on nyt ensimmäistä kertaa vedottu. Tämä on osa eurooppalaisen turvallisuuden rakentamisesta.

Ärade talman! I Europeiska unionen används två artiklar, artikeln om solidaritet mellan medlemsstaterna, 222, och artikeln om ömsesidigt stöd och bistånd, 42.7, vilka Frankrike har åberopat i sin stödbegäran efter terroristattacker i Paris. De gröna anser att det är viktigt att svara jakande på Frankrikes begäran om stöd och att den finska lagstiftningen utvecklas så att vi i framtiden kan vara fullt med i det europeiska säkerhets- och försvarssamarbetet.

Arvoisa puhemies! Ranska olisi voinut käyttää myös EU:n yhteisvastuulauseketta eli artiklaa 222, joka kattaa yhteisön toimet muun muassa terrori-iskun tai luonnononnettomuuksien varalta. Vihreiden mielestä on perusteltua, että EU valmistelee ja harjoittelee yhteistoimintaa niin keskinäisen avunannon lausekkeen kuin yhteisvastuulausekkeenkin osalta myös jatkossa. Suomen kannalta on tärkeää, että nämä artiklat eivät ole vain kuolleita kirjaimia vaan niiden avulla voidaan mobilisoida todellista apua. Ulkoministeriön työryhmä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvän lainsäädännön uudistamiseksi jätti mietintönsä helmikuussa. Tästä odotamme hallituksen esitystä vielä tämän kevään aikana. Oman lainsäädäntömme on oltava ajan tasalla eurooppalaiseen turvallisuusyhteistyöhön osallistumiseksi.

Arvoisa puhemies! Syyrian kriisin vuoksi Irakin sisäinen tilanne on jäänyt vähemmälle huomiolle. Suomeen on kuitenkin tullut poikkeuksellisen paljon juuri irakilaisia turvapaikanhakijoita. USA:n ja Ison-Britannian johtama koalitio syrjäytti Irakissa Saddam Husseinin hirmuhallinnon vuonna 2003. Kaksi vuotta myöhemmin koalitio siirsi vastuun maasta Irakin omalle hallinnolle. Saddam Husseinin Baath-puolue tuhottiin ja maan vanha eliitti — virkamiehet ja upseerit — syrjäytettiin hallinnosta. Puhdistus tehtiin myös turvallisuusinstituutioissa: poliisissa, armeijassa ja rajavartiolaitoksessa. Koulutetut ihmiset ajettiin yhteiskunnan marginaaliin, koska he olivat olleet Baath-puolueen kannattajia. Tämä suuri puhdistus loi valitettavasti pohjan Irakin sekasorrolle ja katkeruudelle, ja Isis on saanut siitä osan käyttövoimaansa. Entiset Baath-puolueen kannattajat, arabisosialistit, päätyivät koonaan vastakkaiseen ideologiseen leiriin ääri-islamilaisten al-Qaidan ja Isisin tukijoiksi.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Isisin kutsuhuuto kesäkuussa 2014 islamilaisesta kalifaatista sai jalansijaa niissä ihmisissä, joiden tie oli muuten pystyssä. Nämä seuraukset valitettavasti tiedämme. Samalla kun asetamme omia joukkojamme Irakin kurdien peshmerga-joukkojen kouluttajiksi, on hyvä muistaa, että useamman armeijan malli ei missään maassa pitkällä aikavälillä ole kestävä. Meidän on siis kiinnitettävä huomiota myös Irakin hallinnon kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Suomella on pitkä perinne niin rauhanturvaamisessa kuin myös rauhanprosessien tukemisessa. Mikään sotilaallinen toiminta ei tee tyhjäksi tai korvaa rauhanneuvottelujen, poliittisten neuvottelujen ja siviilikriisinhallinnan tarvetta. Päättaessämme kurdien peshmerga-joukkojen koulutuksen tukemisesta meidän on samalla mietittävä laajempia keinoja Irakin vakauttamiseksi ja turvallisten olojen luomiseksi maahan. Vain tätä kautta myös pakolaiskriisiin löytyy kestäviä ratkaisuja.

14.51 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakolaisten suuri määrä on poikkeuksellisen konkreettisella tavalla osoittanut sen, mistä rauhanliike ja kehitysyhteistyöjärjestöt vuosikymmenten ajan ovat puhuneet: Suomi ei elä erityksessä. Jännittynyt tilanne Lähi-idässä, Pohjois-Afrikassa ja Saharan eteläpuolella näkyy arjessa myös täällä.

Suomella on tärkeä tehtävä ja vastuu edistää ihmisoikeuksia, rauhaa ja demokratiaa myös maan rajojen ulkopuolella. Kauniita periaatteita on kuitenkin helpompaa lausua ääneen kuin johdonmukaisesti soveltaa ulkopolitiikan perustana. Sota Irakissa ja Syyriassa on surullinen esimerkki siitä, miten alueellisen valtakamppailun ja taloudellisten intressien asettaminen etusijalle johtaa konfliktien pitkittymiseen ja monimutkaistumiseen.

Valtioneuvoston selonteossa Suomen osallistumisen laajentamista perustellaan Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeella. Tällä vastataan sekä Ranskan esittämään tukipyyntöön että Yhdysvaltojen esittämään pyyntöön lisätuesta Daeshin vastaisessa taistelussa.

Vasemmistoliitto näkee Suomen vahvuudet rauhanturvaamisessa YK-operaatioissa, rauhanyhteistyössä ja siviilikriisinhallinnassa, ja painotamme, että jokaisella maalla tulee olla oikeus päättää annettavan tuen muodosta. Haluamme sotilaallisen avunannon sijaan, että Suomi on mukana kansainvälisessä terrorismin vastaisessa yhteistyössä erityisesti poliisitoiminnan ja rikostorjunnan alalla.

Kun osallistumisesta Irakin koulutusoperaatioon päätettiin, painotimme, että Afganistanin kokemuksista on viisastuttava. Suomalaisten kouluttajien ei tule osallistua taistelutehtäviin. Taistelutoiminta Irakissa on nyt keskittynyt rintamalinjan välittömään läheisyyteen. Siellä riskitaso vaihtelee kohtalaisesta korkeaan ja suurimpana riskinä on ammunta ja epäsuora tuli.

Selonteossa todetaan, että koulutusoperaation laajentaminen tarkoittaa, että suomalainen osasto jatkossa tukisi Kurdistanin turvallisuusjoukkoja prikaati- ja pataljoonatasolla nykyisen koulutusalueen ulkopuolella mutta rintamalinjan takana. Haluan nyt kysyä ministereiltä, mitä tämä käytännössä tarkoittaa tämän operaation riskitason ja luonteen osalta. Onko mahdollista, että jatkossa annetaan tukea taistelutoiminta-alueella?

Arvoisa puhemies! Irakin Kurdistanin peshmerga-joukkojen kouluttaminen on ollut Suomelta tapa tukea paikallisia joukkoja, jotka taistelevat Daeshia vastaan. Valitettavasti tätä periaatetta ei ole sovellettu johdonmukaisesti. Syyrian kurdialueiden puolustusyksiköt ovat taistelleet kaikkia muita maajoukkoja menestyksekkäämmin Daeshia vastaan. Ne ovat vapauttaneet useita Daeshin hallinnassa olleita strategisesti tärkeitä kaupunkeja, kyliä

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

ja huoltoreittejä. Yhdysvallat ja Venäjä ovat tukeneet YPG:n joukkoja ilmaiskilla. Sen sijaan Nato-maa Turkki käy sotaa Syyrian kurdien autonomista demokratiahanketta vastaan tukemalla Syyriassa toimivia salafi-jihadistiorganisaatioita sekä tulittamalla kurdijoukkoja Syyrian puolella.

Myös tilanne Turkin sisällä on huonontunut merkittävästi. Rauhanprosessi Turkin ja kurdien välillä keskeytyi heinäkuussa, ja hallitus on määrännyt ulkonaliikkumiskieltoja maan kaakkoisosassa. Satoja kurdeja on saanut surmansa, ja jopa kymmenettuhannet perheet ovat joutuneet jättämään kotinsa. Toimittajia, poliittisia päättäjiä ja yliopistotutkijoita on kuulusteltu ja vangittu.

Arvoisa puhemies! Suomen kaltainen pieni maa voi rauhanvälityksen ja siviilikriisinhallinnan lisäksi edesauttaa vakautta ja ihmisoikeuksia Lähi-idässä olemalla johdonmukainen ulkopoliitikassaan. Suomi on vienyt asetarvikkeita niin Saudi-Arabiaan kuin Turkkiin. Miten on mahdollista, että Turkin sotapolitiikka maan omilla kurdialueilla ja Syyriassa sekä maan ihmisoikeustilanteen huononeminen eivät ole millään tavalla vaikuttaneet Suomen Turkki-suhteisiin? Vähintä, mitä Suomen ja EU:n on välittömästi tehtävä, on vaatia Turkkia lopettamaan sotatoimet vastapainona jopa 6 miljardin taloudelliselle avustukselle. Muuten me rahoitamme Lähi-idän epävakautta, vaikka samanaikaisesti toisaalta pyrkisimmekin tukemaan rauhan rakentamista kouluttamistoiminnan kautta.

14.56 Stefan Wallin r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen anser det är bra och solidariskt att Finland fortsätter och stärker sitt deltagande i säkerhetssektorns utbildningssamarbete i Erbil i norra Irak. Det här som en del av Finlands svar på Frankrikes begäran om bistånd med stöd av EU:s klausul om ömsesidigt bistånd.

Efter de bestialiska terrordåden i november i fjol i Paris har Frankrike som känt med stöd av Lissabonfördragets artikel 42 sänt de övriga medlemsländerna en hjälpbegäran i kampen mot terrorismen. Till den här delen har Lissabonfördraget inte testats tidigare, och Finland svarade ganska snabbt att den nu aktuella ansvarshöjningen i Erbil ska ses som ett av våra sätt att bidra.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että eleemme ymmärretään tuen mutta myös solidaarisuuden ilmaukseksi Ranskalle. Jos Suomi joutuisi tulevaisuudessa julman terrori-iskun kohteeksi ja tuntisi itsensä uhatuksi, arvostaisimme taatusti sitä, että ystävämme EU:ssa tulisivat eri tavoin apuun. Tämän vuoksi meidän eleemme Ranskaa kohtaan toimii myös eräänlaisena vakuutena vastaavasta tukieleestä meitä kohtaan, jos sitä jonakin päivänä tarvittaisiin. Sitä päivää ei toivottavasti koskaan tule.

Isossa kuvassa kyse on tietysti Daeshin vastaisesta taistelusta, Daesh, joka on ehkä aikamme pahin ihmisoikeusloukkausten ilmentymä. Suomen kaltaisen maan velvollisuutena on olla mukana taistelemassa järjettömiä julmuuksia ja tuhoamista vastaan, joiden takana Daesh eli Isil on.

Arvoisa puhemies! Suomen linjana tulee olla se, että kannamme kansainvälisen vastuunamme samalla, kun me panostamme operaatioihin osallistuvien turvallisuuteen. Heidän turvallisuutensa on meidän vastuullamme. Ruotsalainen eduskuntaryhmä katsoo, että Suomen tulee osallistua turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Irakissa. Meillä on osaaamista, jolla voimme edistää alueellisen turvallisuuden ja vakauden paranemista Pohjois-Irakissa. Meidän ei pidä myöskään unohtaa, että operaation tarkoituksena, ainakin taustatarkoituksena, on edistää vakautta koko maailmassa. Pidemmän päälle on meidän kaikkien

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

edun mukaista, myös sinivalkoisesta näkökulmasta, jos Daeshin eteneminen voidaan pysäyttää Irakissa. Tosiasia on myöskin se, että jokainen kansainvälinen kriisinhallinta- tai koulutusoperaatio, johon Suomi osallistuu, tarjoaa meille myös sellaisia kokemuksia, joita voidaan hyödyntää sitten täällä kotikentällä.

Talman! Utöver de nuvarande 50 soldaternas utbildningsuppdrag i Erbil ska Finland bidra med en rådgivningsinsats, advise and assist, med cirka 50 soldater under en bestämd tid på tolv månader från och med september 2016. Enligt redogörelsen ska den nya rådgivningsfunktionen delvis utföras utanför Kurdistans område i norra Irak, men dock bakom frontlinjerna. Enligt rapporten är säkerhetsläget på frontlinjen i de nordliga delarna av Irak, i närheten av Kurdistan på medelnivå eller dåligt, även om Daesh under den senaste tiden inte lyckats erövra nya områden.

Särskilt då Finland nu går med i en rådgivningsoperation som sker i ett för oss nytt område måste säkerhetsaspekterna betonas och noga granskas. Inte heller det här projektet, inte heller den här operationen är riskfri. Det bör vara en självklarhet att säkerheten för dem som åker på detta uppdrag i Irak måste vara på topp.

Utöver de militära åtgärderna behövs det också utvecklingssamarbete, samt åtgärder som gör att rättsstaten och demokratifrågorna främjas. Det är bra att Finland stöder biståndsinsatser i Irak där man särskilt vill backa upp syriska och interna flyktingkvinnors ställning. Målmedvetna insatser av både FN och EU behövs för att få till stånd konfliktlösningar. Där har också finländska Crisis Management Initiative en viktig roll som rådgivare för Iraks nationella försoningskommission.

Arvoisa puhemies! Osa Suomen ikään kuin klassista turvallisuuspoliittista doktriinia oli aikanaan se, että toimimme kansainvälisessä politiikassa pikemminkin lääkärinä kuin tuomarina. Daeshin tapaisiin ilmiöihin mikään sivistysvaltio ei voi suhtautua puolueettomasti. Ruotsalainen eduskuntaryhmä kannattaa lämpimästi Suomen osallistumisen jatkamista koulutusoperaatioissa ja neuvontatehtävissä Irakissa.

15.01 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pariisin terrori-iskut viime syksynä muistuttivat meitä järkyttävällä tavalla siitä, mihin terroristijärjestö Isil pyrkii ja mihin se kykenee. Pelon ja kuoleman levittäminen kaikkialle on islamilaiseksi valtioksi itseään nimittävän terroristijärjestön päämäärä. Vaikka Euroopassa tapahtuvat iskut ja niiden uhka herättivät Suomessa suurta huomiota, on muistettava, missä Isil levittää eniten hävitystä: suuret alueet Syyriassa ja Irakissa ovat edelleen sen hallussa kansainvälisestä operaatiosta huolimatta. Samaan aikaan järjestö on lisännyt vaikutusvaltaansa Libyassa, ja sillä on tukijoita ympäri Lähi-itää, Pohjois-Afrikkaa ja myös Eurooppaa.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumista Isilin vastaiseen operaatioon. On hyvä, että olemme yhteisessä rintamassa taistelussa terrorismia vastaan. Viime syksynä nähty etenkin irakilaisten turvapaikanhakijoiden määrän suuri kasvu kertoo siitä, että kaukaisiltakin vaikuttavat sodat ja levottomuudet vaikuttavat myös Suomeen. Emme voi työntää päätämme pensaaseen ja olettaa, että maailman tapahtumat eivät kosketa meitä. Suomen tulee olla valmis omalla panoksellaan vaikuttamaan turvallisemman ja vakaamman tulevaisuuden aikaansaamiseksi.

Valtioneuvoston selonteossa tuodaan esille Ranskan avunpyyntö Pariisin terrori-iskujen johdosta. Lissabonin sopimuksen avunantolauseke on maallemme tärkeä. Suomen tu-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

lee antaa muille jäsenvaltioille apua pyydettyä, koska myös me saatamme joskus olla avun tarpeessa. Euroopan maiden vakava suhtautuminen avunantovelvoitteeseen parantaa myös omaa turvallisuuttamme. Suomen osallistumisen jatkaminen ja operaation vahvuuden lisääminen Irakissa on hyvä tapa vastata Ranskan avunpyyntöön. Lissabonin sopimuksen sisältöön ei tule kuitenkaan suhtautua epärealistisesti. Avunantolauseke ei tarkoita sitä, että meillä olisi turvatakuut kaikkia ulkoisia uhkia vastaan. Omasta uskottavasta puolustuskyvystä huolehtiminen ja sotilaallisen yhteistyön lisääminen kumppanimaidemme kanssa on yhtä tärkeää kuin ennenkin.

Arvoisa puhemies! Päätökseen sisältyy riskejä, joista on syytä avoimesti keskustella. Suomalaiset sotilaat toimivat muutaman kymmenen kilometrin päässä rintamalinjasta, ja itsemurhaiskut ovat mahdollisia koulutustukikohtien ulkopuolella. Isil on uhannut kaikkia sitä vastaan taistelevia maita terrori-iskuilla. Suomesta on lähtenyt henkilöitä taistelemaan terrorijärjestön riveissä. Taistelijoita on myös palannut, ja Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden joukossa on yksittäisiä henkilöitä, joita epäillään taisteluihin osallistumisesta ja sotarikoksista Irakissa.

Uhkailut eivät saa vaikuttaa päätöksentekoomme. Uhkakuvat tulee kuitenkin huomioida ja varautua niihin erityisesti vahvistamalla maamme sisäisen turvallisuuden valmiuksia. Turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön osallistuminen ja operaation vahvistaminen Irakissa tuo lisäkustannuksia, vaikka suuri osa voidaan kattaa olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Operaatioon osallistuminen kuitenkin lisää osaamistamme ja auttaa kehittämään omaa puolustuskyykyämme, ja mielestämme kustannukset ovat pienet suhteutettuina siitä saatavaan hyötyyn.

Sotilaallisten toimien lisäksi alueella tarvitaan kehitysyhteistyötä ja humanitääristä apua. Isililtä vallatuilla alueilla on haasteena jälleenrakentaminen ja uudelleenasuttaminen. Eduskuntaryhmämme kannustaa selvittämään mahdollisuudet EU:n siviilikriisihallintaoperaatioon Irakin alueella. Näissä keskusteluissa on syytä pitää esillä myös tarvetta turvapaikanhakijoiden takaisinottosopimuksista niin kahdensivuisesti kuin EU-tasollakin.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tukensa terrorismin vastaiselle yhteistoiminnalle ja Suomen osallistumisen jatkamiselle ja vahvistamiselle Irakissa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä kuulumme ryhmäpuheenvuorot, ja nyt on mahdollisuus ministereillä kommentoida näitä puheita ensiksi. Pääministeri Sipilä, olkaa hyvä, 5 minuuttia, ja sitten kaksi muuta ministeriä, ja sen jälkeen aloitamme sitten debatin.

15.06 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ryhmäpuhujille varsin yksituumaisesta viestistä.

Me totesimme jo hallitusohjelmassa, että Euroopan unioni on Suomelle tärkeä turvallisuusyhteisö. Senkin vuoksi Suomi kannattaa EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista. Peräänkuulutimme hallitusohjelmassa myös sitä, että unionilla tulee olla terrorismin, kansainvälisen rikollisuuden ja hybridiuhkien torjumiseksi yhteisiä keinoja. Totesimme, että Euroopan unionin ulkopoliittinen yhtenäisyys on keskeistä myös sen kansainvälisen vaikutusvallan kannalta. Valtiopäivien avauskeskustelussa totesin: "Emme totisesti elä enää lintukodossa. Meidän on oltava entistä paremmin hereillä ja tehtävä entistäkin aktiivisempaa ulkopoliittikkaa." Näistä kahdesta asiasta on nyt kyse, kun suunnittelemme Suomen osallistumisen jatkamista ja vahvistamista turvallisuussektorin koulutus-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

yhteistyössä Pohjois-Irakin Erbilissä. Yhtäältä on kyse Suomen aktiivisesta ulkopolitiikasta muuttuvassa toimintaympäristössämme. Meidän on oltava mukana meitä koskettavien asioiden syiden ja seurausten hoidossa. Toisaalta kyse on eurooppalaisesta vastuunkannosta ja eurooppalaisesta turvallisuusyhteisöstä. Emme tee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme yksin emmekä tyhjiössä.

Pariisin terroristi-iskut 13. päivä marraskuuta viime vuonna muuttivat Eurooppaa monella tavalla. Ne olivat isku myös demokraattisia ja avoimia yhteiskuntiamme vastaan. Oli hyvin merkityksellistä, että EU-maat vastasivat Ranskan avunpyyntöön nopeasti yhtenä rintamana, Suomi ensimmäisten joukossa. Yhteinen vastaus Ranskan avunpyyntöön osoitti, että yhteistyön henkeä Euroopasta tiukan paikan tullen löytyy. Tätä vuosikymmenten aikana rakennettua henkeä meidän on tärkeä vaalia juuri näinä aikoina.

Ranskan vetoaminen Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeeseen oli tärkeä muistutus siitä, että tuo lauseke todellakin toimii. Suomen kannalta tämä on merkittävä asia. Se tarkoittaa yhtäältä sitä, että Suomi on sitoutunut antamaan apua toisille EU-maille, jos tällaista apua meiltä pyydetään. Toisaalta se tarkoittaa sitä, että me voimme odottaa saavamme apua, jos sitä muilta EU-mailta pyydämme. Meidän on tärkeä sisäistää se, että avunantolausekkeeseen voidaan vedota myös vastaisuudessa. Senkin vuoksi on tärkeää, että päivitämme parhaillaan lainsäädäntöämme sellaiseksi, että avun antaminen ja vastaanottaminen on mahdollista.

Pariisin terroristi-iskujen takana oli terroristijärjestö Isil. Siksi oli luonnollista, että Ranskan avunpyyntö kohdistui monelta osin juuri Isilin vastaiseen toimintaan. Meille Suomena on luonnollista vastata Ranskan tähän pyyntöön jatkamalla läsnäoloamme Pohjois-Irakin Erbilissä, missä olemme jo läsnä. Pystymme samalla vastaamaan myös Yhdysvaltojen joulukuussa 2015 esittämään pyyntöön lisätuesta Isilin vastaiseen toimintaan. Erbil-operaation jatkamisessa ja vahvistamisessa on kyse Suomen kansainvälisestä vastuunkannosta. Kriisinhallintaosallistumisemme lisäksi annamme tälle alueelle myös merkittävää humanitääristä ja kehitysapua. Ilmoitimme tuoreemmista panostuksista Lontoon Syyria-konferenssissa helmikuun alussa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ulkoasiainministeri Soini, olkaa hyvä. Riittääkö 2 minuuttia? (Timo Soini: Kyllä mieluummin 5!) — Selvä. Olkaa hyvä.

15.11 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Muutama havainto ja vastauksia kysymyksiin.

Eli mistä nyt on sitten kysymys, kun puhutaan koulutustehtävistä sekä neuvonantotehtävistä? Silloin, kun on kysymys koulutustehtävistä, Suomen osasto antaa Erbilin koulutuskeskuksessa Kurdistanin peshmerga-taistelijoille koulutusta sotilaan perustaidoista joukkueetasolle asti sekä kouluttaa pataljoonan esikuntaa. Neuvonantotehtävät: suomalainen osasto tukisi Kurdistanin turvallisuusjoukkojen prikaati- ja pataljoonatasojen esikuntaa, ja neuvonantotoiminta tapahtuu osin Pohjois-Irakin ja Kurdistanin alueen ulkopuolella mutta kuitenkin rintamalinjojen takana.

Missä seurassa Suomi on, kun se täällä on? Suomen lisäksi tämän operaation koulutus- ja neuvontatoimintaan osallistuvat Ranska, Kanada, Iso-Britannia, Saksa, Norja, Tanska, Yhdysvallat, Alankomaat, Belgia, Italia, Espanja, Portugali, Unkari, Australia, Uusi-Seelanti ja Ruotsi. Olemme siis oikeassa viiteryhmassä.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Sitten, arvoisa rouva puhemies, hieman tästä Isilin vastaisesta yhteenliittymästä, mikä se on ja mitä toimintaa sillä on. Eli tämä asia tulee kauempaa. Tämä perustuu itsessään YK:n turvallisuusneuvoston elokuussa 2014 hyväksymään päätöslauselmaan. Siinä pyydettiin YK:n jäsenmaita ryhtymään toimiin, joilla vastustetaan Isilin toimintaa. Tällä toiminnalla on siis YK:n hyväksyntä. Ja syyskuussa 2014 maat käynnistivät kansainvälisen yhteistyön Isilin vastaisen toiminnan koordinoimiseksi ja tehostamiseksi. Pariisin terrori-iskujen jälkeen turvallisuusneuvosto antoi niin ikään päätöslauselman tavoitteena vahvistaa terrorismin vastaisia toimia. Tässä yhteenliittymässä on mukana yli 60 maata, kaikki EU-maat ja kaikki Pohjoismaat. Suomi osallistuu myös tähän.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten muutamassa puheenvuorossa pohdiskeltiin sitä, miksi vedottiin keskinäisen avunannon lausekkeeseen eikä yhteisvastuulausekkeeseen. Käsitykseni mukaan Ranska turvautui avunantolausekkeeseen, koska se toivoi apua nimenomaan maan ulkopuolella — Ranska totesi olevansa sodassa — ja yhteisvastuulauseke puolestaan tähtää maan sisäisten valmiuksien tukemiseen terroristi-iskun seurauksena. Lissabonin sopimuksen voimaantulon yhteydessä avunantolausekkeen tulkittiin tarkoittavan sotilaallista tukea jäsenmaalle, joka lausekkeen aktivoi.

Nyt uhkakuvat ovat moninkertaistuneet tai moninaistuneet ja samoin käsitys mahdollisen avun muodoista. Ranskan päätös osoittaa, että aktivointi perustuu viime kädessä tapauskohtaiseen harkintaan, jossa huomioidaan myös poliittiset ja sotilaalliset näkökohdat. Näin ikään voidaan todeta, että se, kumpaan vedotaan, riippuu tilanteesta. Jokainen kriisitilanne ja kansalliset tarpeet arvioidaan erikseen.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi hieman siitä päätöksenteosta ja sen nopeudesta ja prosessista. Eli TP-UTVA käsitteli tätä Ranskan pyyntöä joulukuun 11. päivä ja linjasi, että Suomi tarjoutuu jatkamaan ja laajentamaan osallistumistaan Pohjois-Irakin koulutusoperaatioihin, pyrkii laajentamaan osallistumistaan UNIFIL-operaatioon ja sitten selvitetään mahdollisuuksia niin sanotun Malin operaatiotunnin jälkeen. Sitten niin ikään Suomi luovutti jo joulukuussa Ranskalle 24 lentotuntia Suomen kiintiöstä yhteisessä SAC-lentokuljetuspoolissa. Eli toimenpiteet alkoivat välittömästi. Ei voi sanoa, että vasta nyt ollaan liikkeellä. Liikkeellä ollaan oltu alusta asti.

Ehkä tämä riittää tässä vaiheessa. Uskon, että tulee viljalti muita kysymyksiä, niin että palataan niihin.

15.16 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan, se on tämän hallituksen linja. Taloudellinen tilanne on vaikea, mutta Suomi kantaa vastuutaan, voi sanoa, kokoaan suuremmalla tavalla jatkamalla tässä OIR-operaatiossa ja laajentamalla osallistumistaan. Samalla vastaamme myönteisesti Ranskan avunpyyntöön, samoin Yhdysvaltain pyyntöön, kuten pääministeri edellä totesi.

Arvoisa puhemies! Voimankäytöstä pari sanaa. Suomalaiset eivät siis osallistu taisteluihin vaan kouluttavat ja antavat neuvoja. Voimaa suomalaiset saavat käyttää ainoastaan itsepuolustukseen ja hätävarjeluun. Turvallisuustilanne Irakissa vaihtelee. Pohjois-Irakin Kurdistanissa, jossa suomalaiset kouluttajat siis ovat, turvallisuustilanne on kaksijakoinen: rintamalinjalla uhkataso vaihtelee kohtalaisesta korkeaan, ja rintamalinjan takana väestö elää suhteellisen normaalia elämää. Terrori-iskujen vaara on kuitenkin aina olemassa, niinhän on esimerkiksi Afganistanin operaatiossa ollut ja on edelleen. Suomalaisten joukkojen turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Liikkuminen tukikohtien ulkopuolel-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

la tapahtuu panssaroiduilla ajoneuvoilla, ja sotilaidemme henkilökohtainen varustus on parasta saatavilla olevaa. Myös kemiallisten taisteluaineiden käyttö on huomioitu, mutta ei käy kiistäminen, että aina on vaara olemassa.

Arvoisa puhemies! Kiitos rakentavista ryhmäpuheenvuoroista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattikeskusteluun, nousemaan seisomaan ja varaamaan minuutin mittaisen puheenvuoron painamalla V-painiketta. Ja perinteiseen tapaan otan ensiksi nämä henkilöt, jotka ovat pitäneet ryhmäpuheenvuoroja, ja sitten mennään ulkoasiainvaliokunnan jäseniin. (Ilkka Kanerva: Missä on puolustusvaliokunta?) Ensiksi sieltä edustaja Kaikkonen. — Tulee myöskin puolustusvaliokunta.

15.18 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli merkille pantavaa ja hyvä kuulla, että tälle hankkeelle on tukea yli puoluekentän rajojen. On tärkeää, että meillä keskeisimpiin kysymyksiin löytyy yhteistä näkemystä.

Arvoisa puhemies! Tässähän tulee mielenkiintoinen kysymys eteen kesällä, jos Iso-Britannia päättää lähteä Euroopan unionista, mitä en toivo. Se voi nostaa keskusteluun myöskin Euroopan unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämistä aivan uusille kierroksille, mutta toivottavasti siihen ei Ison-Britannian eron takia jouduta. Muutoin keskustelua on syytä jatkaa.

Arvoisa puhemies! Yksi kysymys. Tässä ministeri Soini otti esille vielä tämän harkinnan sen suhteen, mennäänkö Libanoniin, vahvistetaanko sitä osallistumista — siellähän ollaan jo — kontra Malin osallistuminen. Otin tuossa omassa puheessani kantaa Libanonin puolesta. Se tuntuisi luonteelta vaihtoehdolta: meillä on nyt jo väkevä, iso osallistuminen ja hyvä osaaminen siellä, ja suomalaisten ammattitaitoon siellä luotetaan vahvasti. Mikä on nyt ajatus edetä tässä asiassa? Kuinka pian tässä tehdään valintaa ja millä kriteereillä tehdään (Puhemies koputtaa) valintaa, vai onko molempiin meno mahdollinen?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pidetään minuutin mittaisia puheenvuoroja.

15.19 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi haluaisin todeta, että pieni maamme osallistuu Pohjois-Irakin operaation lisäksi 11 kriisinhallintaoperaatioon: on kysymyksessä Lähi-itä, Afganistan, Balkanin maat ja Afrikka. Mielestäni on erittäin tärkeätä, että näin tullaan tekemään. On myös tärkeätä todeta sotilaiden puolustuksesta, että he voivat käyttää sitä niin sanottua itsepuolustusmenetelmää eli voimankäyttöä juuri itsepuolustukseen, muutenhan se ei ole sitten soveliaista.

Haluaisin kysyä myös, kun tätä tulevaa hallituksen lakiluonnosesitelmää olen hiukan tutkinut: Siellä myös mahdollistettaisiin sotilaallisen avun antaminen ulkomaille, ja laki vahvistaisi Suomen asemaa turvallisuuspoliittisena toimijana ja mahdollistaisi keskinäisen avunantolausekkeen soveltamisen täysimittaisena. Että jos tähän saataisiin jonkinlaisia selkoa, että onko näin, että (Puhemies koputtaa) tulevaisuus näyttää tältä.

15.20 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen kouluttajien turvallisuus on automaattisesti asia, josta ei tule missään olosuhteissa tinkiä, ja nyt neuvonantotoimintaan osallistumisen myötä tähän toiminnasta tulee liikkuvampaa, eli kaluston ja toimintatavan tulee vastata uuteen tilanteeseen. Puolustusministeri

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

omassa puheenvuorossaan jo tätä aihepiiriä sivusi, mutta vielä varmistaisin, että onhan tehty rehellinen riskiarvio ja huomioidaanhan uusi tilanne omasuojauksessa.

Sitten toinen asia liittyy voimankäyttösääntöihin. Koulutuksiin osallistuvilla mailla ei ole yhteisiä voimankäyttösääntöjä, vaan yksittäiset maat antavat joukoilleen omat voimankäyttösäännöt. Onko tämä aiheuttanut minkäänlaisia ongelmia nyt kuluneen vuoden aikana?

Kolmas kysymys liittyy vierastaistelijoihin. Suomesta on lähtenyt useita kymmeniä ihmisiä taistelemaan Isilin riveihin, mikä sinänsä on jo aivan käsittämätön asia, ja heitä on palannut Suomeen muutama kymmenen. On myös käsittämätön asia, että vapaaehtoisesti Suomesta Isilin riveihin taistelemaan lähtevät ihmiset voivat ylipäättään (Puhemies koputtaa) palata Suomeen. Missä nämä henkilöt tällä hetkellä ovat, (Puhemies koputtaa) ja mikä on rangaistus tästä?

15.22 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen iloinen siitä, että on yksimielisyys kansainvälisen kriisinhallinnan merkityksestä, se ymmärretään kaikkien puolueiden osalta. On hienoa, että myöskin Euroopan unioni nähdään tämmöisenä turvallisuusyhteisönä. Ehkä voi sanoa, että missä EU, siellä ratkaisu, ja sitä linjaa on varmaan hyvä jatkaa.

Nyt tämmöinen konkreettinen kysymys tähän, mitä jo hieman tuossa puheessanikin mietin: kun kerran budjetissa ja kehyksissä ei ole varattu näihin semmoista määrää rahoitusta kuin aikaisemmin, niin onko sitten ajatus, kun näitä nyt on jo luvattu tämä ja se muutama muu operaatio, että on tulossa nyt välittömästi samanaikaisesti sitten lisäbudjetti, koska niitä euromääriä kun katsoo, jotka tällä hetkellä ovat sekä puolustusministeriön puolella että ulkoministeriön puolella, niin siellä ei ole tähän rahoitusta?

15.22 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin myöskin ihan ilman sarvia ja hampaita kiittänyt ulkoministeriä ja puolustusministeriä hyvin rakentavasta ajattelutavasta suhteessa siihen, mitä EU:sta nyt voidaan saada tässä tilanteessa irti ja miten tätä EU-yhteistyötä turvallisuus- ja ulkopoliitikassa voidaan jatkaa. Mielestäni Suomen suuri linja tässä säilyy. Kun emme ole sotilasliiton jäsen, niin meidän täytyy etsiä niitä yhteistyömuotoja, joita on löydettävissä, ja tämä Ranskan avunpyyntö yhden tien tähän on tarjonnut.

Olisin silti ehkä problematisoinut juuri sitä, onko kaikissa tilanteissa tämä 42.7 artikla se oikea. Meidän pitäisi ehkä miettiä myöskin, että jos tulee joku muukin jäsenmaa, joka voi joskus tarvita apua ja käyttää tätä artiklaa 222 — ja silloin EU:n neuvosto pitää mobilisoida ja komissio pitää mobilisoida — niin miten silloin edetään. Mielestäni olisi hyvä, että tätä keskustelua myös vietäisiin eteenpäin ja nyt jo varauduttaisiin näihin eri avunpyynnön muotoihin, joita myöskin Euroopan unionin jäsenmailta voi tulla.

15.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kaikissa puheenvuoroissa painotettiin Daeshin vastaisen taistelun sekä muuttoliikkeen syihin puuttumisen tärkeyttä, ja palaan siksi vielä tähän Turkin rooliin.

Minulla itselläni oli mahdollisuus vierailla Kaakkois-Turkissa noin kolme viikkoa sitten, ja näin siellä itse, miten merkittävästi tämä sisäpoliittinen tilanne Turkissa on huonontunut. Kaakkoisosassa on käytännössä sisällissota käynnissä, ja sen lisäksi Turkki on myös syyllistynyt näihin sotatoimiin Pohjois-Syyrian puolelle, joten haluan vielä kysyä: miten

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Suomi EU:ssa aikoo toimia, jotta Turkki saadaan lopettamaan sotatoimensa? Mielestäni ei ole perusteltua antaa tukea pakolaistilanteen hoitamiseksi sellaiselle valtiolle, joka omilla toimillaan lisää pakolaisuutta ja lisää epävakautta Lähi-idässä.

15.24 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Daesh ei ole todellakaan mikä tahansa terroristijärjestö, vaan se on järjestö, joka todistettavasti pystyy sellaisiin julmuuksiin ja raakuuksiin, joita on harvoin nähty. Tämä tosiasia tekee varmaan myöskin tavallaan tästä koulutusoperaatiosta hieman erilaisen. Daesh kykenee suunnittelemaan ja myöskin toteuttamaan sekä konventionaalisia että epäsymmetrisiä operaatioita, iskuja. Sen johtamisrakenteet ovat varsin kehitettyjä ja joukot ovat hyvin koulutettuja. Miten hallitus tai joku ministereistä arvioi tähän operaatioon liittyviä riskejä — vähän niin kuin edustaja Pelkonen äsken myöskin peräänkuulutti tätä samaa — ja millä tavalla näitä osallistuvia suomalaisia on valmennettu ja koulutettu nimenomaan tätä operaatiota, tätä tehtävää, tätä haastavaa maastoa ajatellen?

15.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä keskustelusta voi havaita, että te, arvoisat ministerit, olette saamassa vahvan tuen tälle selonteolle ja esitykselle operaation vahvistamisesta Irakissa.

Tässä selonteossa ja muutamissa ryhmäpuheenvuoroissa sivuttiin kysymystä takaisinototosopimuksista näiden turvapaikanhakijoiden suhteen, joista todellakin Irakista suuri osa on Suomeenkin tullut. Kysyisin nyt ulkoministeri Soinilta: Mikä on tilanne näissä kahdenvälisissä neuvotteluissa Irakin kanssa takaisinottosopimuksen saamisesta? Kenen vastuulla, kenen johdolla näitä neuvotteluita käydään? Onko mitään toiveita, että Euroopan unioni olisi aktiivinen unionitasolla saamaan takaisinottosopimusta? Kysyn myös: onko kytketty keskusteluun kehitysyhteistyöstä ja humanitäärisestä avusta Irakin kanssa tätä takaisinottosopimusneuvottelua?

15.27 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä poikkeuksellisen olennaista on nähdä läpi eduskunnan oleva vankka yksimielisyys. (Eduskunnasta: Kyllä!) Tässä asiassa ehkä ydin tavallaan on se, miten Suomi voi antaa apua, mutta samalla voi miettiä myös avun vastaanottamisen mahdollisuutta. Se muodostaa mielestäni ytimen.

Sanon neljä lyhyttä näkökohtaa, jotka pitää pitää mielessä nyt ja huomenna. Ensimmäinen on se, että vaikka on kysymyksessä laajan turvallisuuden operaatio, niin sotilaallisen kyvykkyyden ylläpitäminen on ensiarvoisen tärkeää myös laajan turvallisuuden kyseessä ollen. Toinen on se, että Suomen täytyy olla poikkeuksellisen pätevä maa sotilas- ja siviilikriisihallinnan kysymyksissä läpi aikojen. Kolmas on se, että aktiivinen rauhanvälitys kuuluu mitä luontevimmalla tavalla suomalaisen ulkopoliittikan peruspiirteisiin. Neljäs on se, että me emme saa unohtaa kehitysyhteistyötä. (Seppo Kääriäinen: Hyvä tiivistys!)

15.28 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Pohjois-Irakin operaatio on erittäin tärkeä, mutta vielä tärkeämpää on se keskustelu, jota täällä nyt käydään tämän taustoista ja sen kytköksistä. Muistan hyvin, kuinka joitakin vuosia sitten vielä naureskeltiin EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikalle: sehän ei ole mitään eikä anna minkään näköistä turvaa, kun muun muassa tasavallan presidentti muistutti tästä asiasta. No, nyt kello soi vähän toisessa sävyssä tällä hetkellä, kun on nähty, että sillä on relevanssia ja Euroopan unionilla on myöskin mahdollisuuksia auttaa turvapolitiikassa. Euroopan

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

unionilla ei ole armeijaa, mutta sen jäsenmailla on. Suomelle Natoon kuulumattomana maana tämä on äärettömän tärkeä prosessi, joka on nyt meneillään, että me saamme vahvistetuksi tätä kautta Suomen turvallisuuspolitiikan jalustaa. Se vahvistaa myöskin meidän transatlanttista suhdetta. Kysyn ministereiltä: miten teidän mielestänne pitäisi kehittää nyt tästä eteenpäin Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa? Siellähän on globaali strategia nyt työn alla.

15.29 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se erikoisen myönteistä, että näin laaja tuki, käytännössä sataprosenttinen tuki, on nyt osoitettu täällä keskustelussa tälle Erbil-operaatiolle. Osittain se varmaan johtuu Isisin julmuuksista, jotka ovat herättäneet kaikki näkemään, että eihän se näin voi sentään olla tämä elämä täällä maailmassa. Kun tähän Erbil-operaatioon aikanaan lähdettiin, niin turvallisuus puhutti erittäin voimakkaasti. Syystä puhuttikin. Nyt kun on laajennuksesta kysymys ja tulee tämä neuvonantajan rooli tähän lisää, niin tämä turvallisuus on vieläkin polttavampi haaste kuin silloin aikoinaan liikkeelle lähdettäessä. Kysytään omasuojan perään ja niin edelleen.

Haluan kysyä herra puolustusministeriltä: Miten Suomen sotilaiden voimankäyttönsäänöt eroavat muitten siellä olevien sotilaitten säännöistä? Onko siinä olennaisia eroja?

15.30 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tässä aikaisemmin on sanottu, on tärkeää, että tästä parlamentista löytyy yhteinen vahva tahto siihen, että Suomi osallistuu kansainväliseen kriisinhallintatyöhön. Puolustusministeri Niinistö omassa puheenvuorossaan mainitsi, että osallistuminen palvelee sotilaallisen suorituskukymme kehittämistä. Hieno kommentti, varsinkin kun viime kaudella puolustusministeri, silloinen puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, suhtautui huomattavasti nuivemmin tähän kansainväliseen kriisinhallintaan. Ilahduttavaa on myös se, että ulkoministeri Soini näkee Euroopan unionin turvallisuutta vakauttavana toimielimenä, unionina. Missä EU, siellä voi olla myös mahdollisuudet. (Naurua)

Kysyn ministereiltä: miten kriisinhallintamäärärahojen taso turvataan tulevina vuosina? Edustaja Paatero tähän jo viittasi. Pitäisikö eduskunnalle antaa laajempi selvitys Suomen osallistumisesta jatkossa kriisinhallintatyöhön?

15.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että kaikki yhdessä toimivat Daeshia vastaan. Se on julma, vihamielinen terroristijärjestö. Sen vuoksi jo viime kaudella vasemmisto tuki sitä, että koulutamme näitä peshmerga-joukkoja, kurdeja lähinnä. Kurdit ovat sekä Pohjois-Irakissa että Pohjois-Syyriassa kaikkein vahvin vastavoima Daeshille. Mutta samaan aikaan pitää nähdä se, että EU käy neuvotteluja Turkin kanssa. Turkki, joka on käytännössä sisällissodassa, pommittaa, tappaa kurdeja, pilkkaa ihmisoikeuksia ja pommittaa myös rajojensa ulkopuolella Syyriassa kurdeja, jotka taistelevat Daeshia vastaan. Nyt kysyisinkin ulkoministeri Soinilta: Mikä on Suomen viesti Turkille, ja mikä on EU:n viesti Turkille? Miten EU voi toimia tässä tilanteessa samaan aikaan, kun käydään neuvotteluja rahoituksesta Turkin kanssa, niin että Turkki ei polje ihmisoikeuksia ja pommita kurdeja?

15.33 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kaikkia ministereitä alustuksistaan, jotka olivat hyvin selkeitä ja perusteellisia sen suhteen, että tämä on hyvä ja perusteltu operaatio. Tämä oli oivallinen tapa antaa apua Ranskalle, vapauttaa sen

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

resursseja tai antaa heille mahdollisuus uudelleenohjata resurssejaan terrorismin vastaisessa taistelussa. Tämä antaa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikalle sisältöä, mikä on myös Suomen kansallisen edun mukaista, kuten ulkoministeri totesi.

Avunantovelvoite, se, että se todella tarkoittaa jotain, on meille tervetullut asia. Ja jos tämä nyt on ollut jollekin epäselvää, niin myös perussuomalaiset ovat aina kannattaneet EU:n sellaisia yhteistyömuotoja, jotka ovat meille kansallisen edun mukaisia. Tässä ei ole mitään uutta, ja näin tulee olemaan myös jatkossa. Tämä ei EU:sta liittovaltiota tee vaan vallan keskittäminen. Tämä on siis kansallisen etumme mukainen operaatio, etenkin kun siinä vielä puututaan näihin tällä hetkellä hyvin laajan muuttoliikkeen juurisyihin ja autetaan laajemminkin yleistä rauhallisuutta.

15.34 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen rooliin sopii ehdottomasti hyvin osallistuminen kouluttamiseen ja neuvonantoon Irakissa, mutta koska tässäkin operaatiossa on poikkeukselliset riskinsä, kuten täällä on useissa puheenvuoroissa otettu esille, niin minäkin haluaisin kuulla hiukan tarkemmin, miten suomalaisen joukkojen omasuojaa on järjestetty ja, kuten edustaja Kääriäinen tuossa viittasi, eroavatko nämä voimankäyttö- ja omasuojasäännökset toisten kansainvälisten joukkojen säännöksistä ja, jos eroavat, aiheuttaako se jotakin ongelmaa tuossa operaatiossa.

Toinen kysymys, johon haluaisin saada jonkinlaisen vastauksen, on, että missä vaiheessa valmistuu mahdollisesti hallituksen arvio niistä muista toimista, joista Ranskalle antamamme apu jatkossa koostuu.

15.35 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomelle todellakin sopii tämä koulutustehtävä ja myöskin neuvonantotehtävä Erbilissä. Mutta niin kuin täällä todella monet ovat nostaneet huolensa siitä, että tuohon operaatioon sisältyy hyvin poikkeuksellisia turvallisuus- ja riskiarvioita, niin myöskin omalta osaltani haluaisin kysyä en pelkästään niitä eroja, mitä suomalaisilla kriisinhallintatehtävissä olevilla sotilailla mahdollisesti on toisten maitten vastaavissa tehtävissä toimiviin, vaan ennen kaikkea sitä, onko jotain sellaista, joka erityisesti saattaa olla esimerkiksi suurempi riski suomalaisille toimia tuolla alueella. Onko näissä voimankäytösäännöksissä jotain sellaista, joka voi saattaa suomalaisen sotilaan jossakin tilanteessa suureen riskiin? Olisin halunnut kuulla siitä, millä tavalla näihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin tullaan näitä kriisinhallintatehtäviin lähteviä kouluttamaan, koska niin kuin täällä on tullut puheenvuoroissa esille, meillä ei todellakaan ole sillä alueella (Puhemies koputtaa) sellaisia toimijoita, jotka noudattaisivat kansainvälisen sodankäynnin sääntöjä.

15.36 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unioni on turvallisuusyhteisö, ja se on meidän tämän päivän keskustelun kannalta kyllä suuri asia, että se ymmärretään nyt samalla tavalla. Ranska teki suuren palveluksen unionille mutta myös Suomelle, kun se otti käyttöön perussopimuksen lausekkeet. Tämä on kerralla osoittanut, että unionin maat välittävät toisistaan ja ovat valmiita myös auttamaan toisiaan.

Haluan kiittää ministeri Soinia erinomaisen selkeästä ja hienosta esiintymisestä. Menisin jopa niin pitkälle, että sanoisin, että tämä oli, ministeri Soini, teidän paras eduskunta-puheenvuoronne, siitä on vaikea ottaa mitään pois. (Hälinää) Siinä myös nähtiin oikein unionin merkitys Suomen turvallisuudelle: että meidän etujen mukaista on vahva, toimiva

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

unioni, jossa jäsenmaat tukevat toisiansa. Tätä linjaa mielelläni olen tukemassa myös jatkossa.

15.37 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että yksimielisyys tästä operaatioon osallistumisesta meillä on. Näitä Isisin, Isilin, Daeshin — kuinka nyt halutaankaan sitä nimittää — vastaisia toimia todella tarvitaan.

Haluaisin pari kysymystä osoittaa puolustusministerille. Ensinnäkin näistä riskeistä: En niitä nyt toista sen enempää, mutta niitä on olemassa. Jos niihin voitte vastata, kun on aiemmin kysytty. Mutta kysyisin Puolustusvoimien kannalta myöskin. Tietysti ensisijainen tehtävä Puolustusvoimilla on omasta puolustuskyvystä huolehtiminen. Mitä lisäarvoa kansalliseen puolustuskyykyyn tämä operaatio tuo, mitä me voimme sieltä saada?

Ja lopuksi haluaisin kysyä myös sitä, minkälaisissa koulutustehtävissä tarkalleen ottaen meidän joukkomme tulevat siellä toimimaan ja mikä on osallistuvien joukkojen suhde, paljonko on ammattisotilaita ja paljonko on reserviläisiä mukana tässä operaatiossa.

15.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Irakin koulutusoperaatio on tärkeä asia alueen vakauttamiseksi. Daesh terrorisoi aluetta mutta on kansainvälinen uhka koko maailmalle ja myös Suomelle.

60 vuoden aikana yli 40 000 suomalaista on osallistunut erilaisiin rauhanturvaamis- ja kriisinhallintatehtäviin. Täällä on puhuttu omaturvasta, se on tärkeää, mutta aina voi myös sattua se pahin. Haluan kiittää teitä, puolustusministeri Niinistö, siitä, että te myönnätte nyt näille kriisinhallintaveteraaneille veteraanistatuksen. STM:ssä valmistellaan myös kriisinhallintatapatormalain täydentämistä. Tämän tulee olla aukoton, ja tulee olla varmuus siitä, että hoito pahimmallakin hetkellä täyttyy myös psykosomaattisten oireiden osalta.

Kysyisin puolustusministeri Niinistöltä: minkälaisella aikataululla tulemme saamaan tämän kriisinhallintaveteraaniohjelman loppuun ja maaliin niin, että takuu on siitä, että kannamme huolen näistä naisista ja miehistä mutta myös heidän perheistään pahimmalla hetkellä?

15.39 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee Lisabonin sopimukseen, keskinäisen avunannon muotoon ja merkitykseen, niin jatkossakin tulee olla niin, että se on aito kahdenvälinen prosessi ja että esimerkiksi Suomella on täysin suvereeni oikeus päättää siitä, mihin se lähtee mukaan. Ja mitä tulee sitten kansallisen lainsäädännön muutoshankkeisiin, niin vasemmistoliiton ryhmä kyllä suhtautuu kielteisesti siihen, että lainsäädäntöä muokattaisiin niin, että se mahdollistaa suomalaisten sotilaitten lähettämisen sotilaallisen voimankäytön tehtäviin ulkomaille.

Sitten kaksi asiaa liittyen riskienhallintaan Suomessa ja kohdealueella. Jo viime käsittelykierroksen aikana suojelupoliisi huomautti siitä, että osallistuminen ja Suomen profiloituminen johtaa Suomessa uhkatason merkittävään nousuun. Ja toinen kysymys puolustusministerille: kun täällä on maininta, että A&A-toiminnassa suomalainen osasto tukisi Kurdistanin turvallisuusjoukkojen prikaati- ja pataljoonatason esikuntia Irakin pohjoisosissa, niin tuoko tämä muutoksen nykyiseen tilanteeseen ja vaikuttaako se riskitasoon?

15.40 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi sunnuntaina on talvisodan päättymispäivän juhlatilaisuuksia ympäri maata. Suomen itsenäisyys turvattiin, vaikka menetykset olivat kovia. Nöyrä kiitos sotiemme veteraaneille.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

EU:n avunantovelvoite on Suomen turvallisuutta lisäävä, kuten ulkoministeri Soini totesi. Kansainvälinen vastuu ja sen parantaminen tuli monen ryhmäpuheenvuoron esittäjän puheessa esille, samoin puolustusministerin ja pääministerin.

Kysyisin kuitenkin ministereiltä seuraavaa: jos Suomi olisi uhattuna, tulisivatko EU:n Nato-maat yhtä lailla apuun Suomea auttamaan kuin Naton ulkopuolisetkin maat? Ja vielä toinenkin kysymys: Ruotsi on ilmeisesti siirtymässä takaisin yleisen asevelvollisuuden ainakin osittaiseen palauttamiseen. Suomi on onneksi pitänyt asevelvollisuutensa koko ajan. Onko tietoa, mihin suuntaan Ruotsi on kehittämässä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa? Suomi on tehnyt paljon yhteistyötä ruotsalaisten kanssa kansainvälisissä operaatioissa. Jatkettaanko samaa linjaa Ruotsissa?

15.42 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa edustaja Savola otti tärkeän näkökohdan huomioon, että tätä on myös perusteltu sillä, että tämä kehittää ja me olemme siellä myös oppimassa. Sen minä olisin nyt halunnut puolustusministeriltä kysyä, että mitenkä on varmistettu, että tällainen oppimisprosessi siellä sitten tapahtuu sen aikana. Onko se henkilökohtaisen osaamistason oppimista, vai ollaanko meillä sitten Puolustusvoimissa ehkä koulutussuuntaakin kehittämässä siihen suuntaan, että meillä Puolustusvoimilla on keskeisemmät mahdollisuudet myös terrorismin vastaisessa sodankäynnissä täällä kotimantereella? Vai mihinkä tämä kaikki hyöty siihen nähden, että ollaan kehittämässä, ollaan oppimassa... Ilmeisesti joku suunnitelma pitää olla, että tällainen prosessi sitten todellakin voisi hyödyttää meidän omia Puolustusvoimia ja kyvykkyyttä nimenomaan Suomen maaperällä tapahtuvaan puolustussotilaalliseen toimintaan.

15.43 **Tiina Elovaara ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin myöskin kiinnittää huomiota suomalaissotilaiden turvallisuuteen mutta myös heidän perheidensä turvallisuuteen täällä Suomessa. Ja koska uhat ovat tänä päivänä hyvin eri tyyppisiä kuin aiemmin, niin onhan tähän asiaan kiinnitetty huomiota myös silloin, kun operaatioissa toimiminen sotilaan osalta päättyy, että hän ja hänen perheensä Suomessa voivat jatkaa turvallisin mielin elämää?

Toinen kysymykseni liittyy siihen, että tuntuu, että länsimaat ovat monesti aika lailla myöhässä, kun näitä terroristi-iskuja tapahtuu. Mikä meidän tietoisuutemme itse asiassa on terroristijärjestöjen suhteen? Isil ei ole suinkaan ainoa: meillä on Hizbollah, Taleban, Boko Haram, monia muita. Ja vaikka saisimme Isilin tuhottua, silti maailmassa on paljon meneillään sellaista, johon länsimaiden ja kansainvälisen yhteisön tulisi vahvemmin reagoida. Kuinka parannamme tietoisuutta Suomessa ja länsimaissa siitä, mitä maailmalla tapahtuu?

15.44 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun länsiliittoutuma Yhdysvaltain johdolla kukisti Saddam Husseinin onnistuneesti diktaattorin asemasta Irakissa, tavoitteenahan oli silloin viedä Irakiin demokratiaa diktatuurin tilalle, saada siellä oikeusvaltiorakenteet syntymään ja tuoda kansalaisille sinne menestymisen mahdollisuutta ja kaikkea hyvää ja pysyvä rauhantila. Siinä hankkeessa epäonnistuttiin perin pohjin. Poliittis-uskonnolliset vastakohtaisuudet maassa jäivät elämään ja vahvistuivat oikeastaan entisestään, ja osittain sen seurauksena, että tämä vastakkainasettelu on siellä ollut niin mahdotonta ja asemat ovat vaihtuneet toisiksi, siellä on päässyt tämä Isil-järjestö syntymään. Ääri-islamismi on tarjonnut oikeastaan ainoan vaihtoehdon niille, jotka toivovat

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

jonkinlaista järjestäytynyttä valtiota, kun siellä koko ajan koetaan syvenevää epäoikeudenmukaisuutta.

Kysyisin ulkoministeriltä, mitä muita sellaisia hankkeita kansainvälisellä yhteisöllä, Euroopan unionilla tai laajemmin, on vireillä, jotka tähtäävät siihen, että Irakissa yhteiskunta kehittyisi oikeusvaltion suuntaan ja valtiorakenteet kehittyisivät niin, että tarve tällaisille (Puhemies koputtaa) ääri-islamistisille järjestöille vähenisi.

15.45 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nousut Turkin rooli keskustelussa, joten ajattelin hieman kommentoida asiaa, Turkin roolia sekä Suomen että EU:n näkökulmasta.

Se on todella totta, että Turkissa on paljon ihmisoikeusongelmia: vähemmistöjen kohtelu, sananvapausongelmat, lehdistönvapauden puute, oikeuslaitoksen riippumattomuuden puute. Nämä ovat todella vakavia asioita, ja sulkemalla silmänsä näiltä EU itse asiassa antaa juuri niiden eurooppalaisten arvojen murentua, joista me pidämme kiinni, tai niiden, jotka ovat meille tärkeitä. Minä itse asiassa toivon, että EU ja myös Suomi pitää näistä asioista ääntä. EU näyttää unohtaneen arvonsa pakolaistilanteen pelon vuoksi. Itse asiassa kiinnostava juttu on myös se — minä kävin pari viikkoa sitten myös Turkin kurdialueella — että Turkin kurdien ja Syyrian kurdien välit eivät olleet kauhean lämpimät Irakin kurdien kanssa. (Puhemies koputtaa) Osaavatko ministerit ottaa tähän kantaa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kuusi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministereitten vastaukset. Nämä kuusi henkilöä ovat edustajat Elo, Haavisto, Pelkonen, Lindtman, Räsänen Päivi ja Kivelä.

15.46 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katson, että tämä Suomen tekemä yhteistyö on suorastaan kunniatehtävä länsimaisten arvojemme ja eurooppalaisen ystävämme Ranskan puolustamiseksi ja tueksi. Isis on käärmeen pää, joka on katkaistava, jos haluamme ehkäistä terrori-iskuja Euroopassa.

Kävin viime viikolla Yhdysvalloissa ja siellä keskustelin usean kongressiedustajan kanssa ja sain myös kuulla eri puolueiden presidenttiehdokkaita, ja on selvää, että Yhdysvallat on sitoutunut terrorismin vastaiseen taisteluun, mutta siellä huoli tuntui olevan, onko Eurooppa yhtä sitoutunut ja pystyykö Eurooppa turvaamaan rajansa ja lähialueillaan tätä tilannetta hoitamaan.

Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä, ulkoministeri Timo Soinilta, miten Suomi aikoo edistää tai pystyy edistämään sotilaallisesti liittoutumattomana maana transatlanttisia suhteita, jotta Yhdysvaltain kaltainen maa mahdollisimman voimallisesti olisi tässä projektissa mukana, koska kyllä terrorismin vastaiseen taisteluun tarvitaan myös Yhdysvaltain sotilaallista voimaa.

15.47 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kiinnittänyt vielä huomiota samaan asiaan kuin edustaja Kantola. Sen jälkeen kun Isis toivottavasti on voitettu, niin valitettavasti Irakin tai Syyriankaan ongelmat eivät ole ohi. Tietyllä tavalla epäonnistuimme siinä, mitä yritimme vuoden 2003 Saddam Husseinin kaatumisen jälkeen. Irak on entistä jakaantuneempi etnisiin, uskonnollisiin ryhmiin. Olisin vähän peräänkuuluttanut tätä suurta suunnitelmaa tämän operaation takana. Nyt tuemme peshmergajoukkoja pohjoisosassa, tuemme tavallaan puoliautonomista Irakin Kurdistania, ja tietysti

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

pahimmassa tapauksessahan Irak tulee sitten jakautumaan eri alueisiin eli ei saa tätä yhtenäistä hallintoa kuntoon. Mitkä olisivat ne toimet, joilla voitaisiin koko Irakia auttaa kestävän kehityksen suuntaan ja tulemaan maaksi, jossa kaikkien ihmisoikeuksia kunnioitetaan? Olisi tärkeätä, että tässä takana olisi myös tämä iso visio Irakista.

15.48 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti jo esiin tämän kansallisen kriisinhallintaveteraaniohjelman, ja minäkin olisin kysynyt, mikä tilanne tällä hetkellä tuon ohjelman suhteen on.

Toinen asia liittyy pohjoismaiseen yhteistyöhön. Sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissahan Suomelle usein luontevimpia yhteistyökumppaneita ovat nimenomaan muut Pohjoismaat, esimerkiksi yhteistyö logistiikan osalta on edullisempaa muiden Pohjoismaiden kanssa, ja olisin ministereiltä tiedustellut, onko tämän Suomen operaation jatkoa koordinoitu millään tavalla muiden Pohjoismaiden kanssa.

15.49 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on niin, niin kuin puolustusvaliokunnan varapuheenjohtaja Kari totesi: Lyhyessä ajassa on Suomen eduskunnassa tapahtunut muutos. Kun lähdimme tähän Erbil-operaatioon, niin keskustelu vuoden takaisesta on kyllä muuttunut tässä salissa paljon positiivisempaan suuntaan.

Toinen huomio on se, mistä on syytä antaa hallitukselle tunnustus, että hallitus nyt valan poikkeaa tästä hallitusohjelmaan tehdystä kirjauksesta — vetäytyminen näistä kriisinhallintaoperaatioista oli epärealistinen. Toistan sen kysymyksen, jonka edustaja Paatero täällä esitti. Me annamme tuen tälle uudelle linjaukselle ja kysymme: miten tämä rahoitus on aiottu hoitaa? Tärkeintä on, että se hoidetaan.

Kolmas on sitten kyllä merkittävä: miesmuistiin tässä salissa ei ole ollut näin yhtenäistä näkemystä siitä, miten (Puhemies koputtaa) EU:n yhtä tärkeätä ulottuvuutta kehitetään, ja tässä mielessä ulkoministeri Soinin puhe (Puhemies: Aika!) oli merkittävä.

15.50 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajien Arhinmäki, Andersson ja Yanar huoli Turkin toiminnasta on kyllä mielestäni erittäin aiheellinen, ja on huolestuttavaa, jos nyt katsotaan läpi sormien Turkin harjoittamia yhä pahenevia ihmisoikeusloukkauksia, sanan- ja uskonnonvapauden rajoittamista, vähemmistöjen oikeuksien rajoittamista, kun turvapaikka- ja pakolaispolitiikassa haetaan yhteistyötä EU:n ja Turkin välillä. Kyllä mielestäni on mahdotonta tässä tilanteessa tukea Turkin pyrkimyksiä kohti EU-jäsenyysneuvotteluja. Siinä voisi käydä niin, että kun lähdetään sutta pakoon, niin karhu tulee vastaan, eli ongelmat vain pahenisivat. Kysyn: mikä on Suomen hallituksen näkemys, miten pääministeri tai ulkoministeri kommentoi sitä huolta, mitä täältä (Puhemies koputtaa) ensin vasemmistoliiton ja vihreiden edustajat esittivät?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kivelä, ja sen jälkeen sitten ministerit vastaavat.

15.51 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ollaan siis lähdössä advise and assist -toimintaan. Se on merkittävä linjaus, ja kyllä näihin tehtäviin haakeville reserviläisille ja aktiivipalveluksessa oleville on tehtävä selväksi, minkätyyppisiin hommiin ollaan lähdössä. Kysynkin: millaisia riskiarviointeja on tehty A&A-toiminnasta

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

ja onko pohdittu, millaisia vaikutuksia näin merkittävä toimintatavan muutos suomalaisessa rauhanturvatoiminnassa aiheuttaa maamme sisäisen turvallisuuden kannalta ottaen huomioon, että tällä hetkellä maassamme on lukuisa joukko irakilaisia nuoria miehiä, joiden joukossa todennäköisesti on myös sotilas- tai turvallisuusalan koulutuksen saaneita henkilöitä?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Arhinmäki, vielä 10 sekuntia, pyynnön mukaan.

15.52 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vain sanoa sen, että tässä vasemmistoliitto ottaa kantaa tähän operaatioon. Kun täällä on tulkittu niin, että tässä yleisesti otettaisiin EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kantaa, niin siihen emme ota tässä kantaa — me otamme tähän kyseiseen operaatioon, josta selonteko on tehty.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt ministerit vastaavat. Pääministeri Sipilä, sen jälkeen ministerit Soini ja Niinistö, ja sen jälkeen puhujalistaan.

15.53 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. — Ensinnäkään Suomi ei ole hallitusohjelman mukaankaan vetäytymässä kriisinhallintatehtävistä, olemme supistaneet hallitusohjelman mukaisesti niitä, mutta syksyllä teimme päätöksen jatkaa Libanonissa, nyt tulee tämä päätös.

Edustaja Kaikkosen kysymykseen siitä, että kumpi, Mali vai Libanon: siitä tehdään keksään mennessä päätös, mutta aika luonnollista olisi tuon Libanonin operaation laajentaminen.

Edustaja Pelkonen kysyi vierastaistelijoista. Tämä on osa EU:n terrorismin vastaista toimintaohjelmaa, että kriminalisoisimme yhdessä vierastaistelijoiksi lähtemisen.

Sitten tähän Turkin ja EU:n tilanteeseen. Jaan hyvin sen huolen ihmisoikeuksista ja lehdistönvapaudesta, sananvapaudesta. Tästä käytiin kovakin keskustelu tuolla Eurooppa-neuvostossa maanantaina. Emme missään tapauksessa ole myymässä arvojamme. Mutta sehän, että me avaamme uusia lukuja jäsenneuvotteluissa, avaa mahdollisuuden keskustella kunnolla näistä kysymyksistä, ja se on nimenomaan se tarkoitus.

Jos vielä lyhyesti kertoisin sen, mitä tällä tiistaiyönä tehdyllä sopimuksella tavoitellaan: järjestystä ulkorajoille, apua leireille, ja sitten leireiltä järjestäytyneesti, hallitusti kiintiöpakolaisjärjestelmän osana — tai mikä järjestelmä siihen tulee — pakolaiset jaetaan tänne. Mutta autetaan siellä lähempänä kriisialueita, autetaan lähempänä ihmisten koteja, ja tämä apu ei siis mene Turkille, vaan se menee syyrialaisille, jotka ovat tuolla leireillä. Tämä moneen kertaan käytiin läpi: emme avusta Turkia, vaan avustamme syyrialaisia pakolaisia Turkissa.

15.55 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli aika paljon kysymyksiä, tuli yhdet kehutkin. (Eduskunnasta: Useampi!) — Tai tuli useammatkin. — Mutta täytyy nyt oikein edustaja Heinäluomaa erikseen kiittää, että kyllä teidän kehunne lämmitti enemmän kuin kevätaurinko, (Naurua) että kyllä minä tämän loppupäivän elän tällä jo pelkästään.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näistä kysymyksistä, mitä edustajat Kantola ja Haavisto ottivat esiin, tämä Irakin vakauttaminen on tärkeä asia. Tässä nyt ollaan selvästi sen kanssa tekemisissä, että tuli aika paha virhe tehtyä, kun juurittiin osa porukasta pois. Täytyy pyrkiä päinvastoin siihen, että saadaan näitä ihmisiä mukaan. Tässä on uskontojen välistä vuoropuhelua, rauhanvälitystä ja muuta. Me olemme edustaja Haaviston kanssa New Yorkissa tavanneet monen näköistä šeiikkiä, ja siellä on se vuoropuhelu tärkeätä. Jos välit menevät poikki, se on huono. Aina pitää puhua, puhua. Sieltä se ratkaisu saattaa löytyä.

Sitten tuli tästä uhasta maahanmuuttajien keskuudessa. Kyllä näin on, terrorismi ei tunne rajoja. Uhkataso on Suomessa vielä matala, mutta ei olematon. Iskut ovat mahdollisia. Tästä on julkisuudessa ollut paljonkin puhetta, esimerkiksi että ennen Britannian kansanäänestystä saattaa jotain tapahtua. Tällaisia spekulatioita on. Toivottavasti mitään ei tapahdu, mutta tämä uhka on siis olemassa ja todellinen.

Edustaja Elo kysyi transatlanttisista suhteista. Ne ovat tärkeitä. Suomi on yksi EOP-rauhankumppani yhdessä Ruotsin, Georgian, Jordanian ja Australian kanssa, ja meille on tärkeätä, että myös tätä yhteyttä pidetään yllä.

Sitten Irakista ja palautussopimuksista ja Turkista. Tätä palautussopimusasiaa jatkuvasti pidetään yllä viranomaistasolla ja jokaisessa poliittisessa ministeritapaamisessa. Tämä on vaikea asia siinä suhteessa, että osalla EU-maita on tämä ja osalla ei ole. Ruotsilla muun muassa on, mutta pakkopalautuksia on pystytty tekemään muutama kymmenen. Suomesta esimerkiksi vapaaehtoisia palautuksia on yli 3 000. Eli tässä on syytä katsoa, että näitä molempia raiteita viedään eteenpäin.

Sitten tämä Turkki- ja kurdikysymys. Tämä on hyvin hankala asia, koska tähän liittyy vielä näitten mainittujen lisäksi Turkki—Venäjä-vastakkainasettelu, tällä hetkellä erittäin voimakas, ja siinä ovat vastakkain myös Nato-maa Turkki ja Venäjä. Tämä on todella vaarallinen kuvio. Sitten toinen, tämä kurdiasia. Tämähän elää kyllä voimakkaasti. Tietenkään minkään näköinen terroriteko ei ole hyväksyttävää. Kyllä hieman ihmettelen. Meillä on kolme Euroopan parlamentin jäsentä, jotka ovat esittäneet aivan viime päivinä, että PKK poistettaisiin terroristiorganisaatioiden listalta. Tuskin tämä oikeuttaa PKK:n toimintaa ja luo mitään pohjaa sen poistamiseksi tältä listalta.

Aivan kuten pääministeri sanoi, osallistumiset jatko-operaatioihin tuodaan tänne eduskuntaan kevään aikaan. Hyvin todennäköistä ja luonnollista olisi varmasti tämä UNIFIL-puoli.

Sitten muutama kysymys tuli tähän kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen ja siihen liittyvään lainsäädäntöön. Siihen me palaamme kyllä vielä moneen kertaan. Tämä aika ei nyt mahdollista vastaamaan kuin hyvin lyhyesti. Eli kysymys on siitä, että Suomeen saadaan yhdenmukaiset päätöksentekomenettelyt, jotta voidaan antaa ja pyytää kansainvälistä apua, ja kysymys on siis Suomen osallistumisesta kansainväliseen yhteistyöhön. Mitä tässä laissa sitten säädetään? Siinä säädetään eduskunnan, tasavallan presidentin ja valtioneuvoston päätöksenteosta, ja laki sisältää myös päätöksentekomenettelyn poikkeuksellisen kiireellisiä tilanteita varten. On täysin selvää, että eduskunnan pitää näistä saada täysi selko, käydä hyvä keskustelu, ja sitten meidän lainsäädännön pitää olla sillä tasolla, jota nykymaailman todellisuus vastaa.

16.00 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten muun muassa edustaja Pelkonen totesi, tällä Erbilin OIR-operaatiolla ei ole yhteisiä hyväksyttävä ja voimankäyttösääntöjä. Se tarkoittaa sitä, että jokainen osallistujamaa on antanut voi-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

mankäyttösäännöt omille joukoilleen. Eroja on, edustaja Kääriäinen ja edustaja Paloniemi, mutta tietääkseni ongelmia ei ole ollut. Suomalaisten osalta voimankäyttösäännöt antaa Pääesikunta, ja kuten aiemmin jo kerroin, voimaa saa lähtökohtaisesti käyttää ainoastaan itsepuolustukseen ja hätävarjeluun.

Edustaja Pelkosen ohella edustaja Wallin kysyi omaturvasta ja etenkin riskeistä. Niitä on, sitä ei käy kiistäminen, tienvarsipommeista tuliylläkköihin ja kaikkea muuta mahdollista. Materiaalisen valmiuden lisäksi joukon koulutuksella ja ennalta harjoitetuilla toimintatavoilla pyritään minimoimaan joukkoihimme kohdistuvaa riskiä joutua tuhoisan iskun kohteeksi. Suomalainen kouluttajaosasto on toiminut alueella jo seitsemän kuukautta, joten tietoa ruohonjuuritasolta meillä on jo. On kuitenkin rehellisesti myönnettävä, että neuvonantotehtävät ovat riskialttiimpia kuin kouluttajatehtävät.

Edustaja Savola kysyi tämän lisäjoukon kokoonpanosta, kantahenkilökunnan ja reserviläisten suhteesta. Lisäjoukon kokoonpanosta vastaa Puolustusvoimat, ja puolustusministeriössä ei ole tietoa valmistelun yksityiskohdista vielä tässä vaiheessa.

Edustaja Elovaaralle totean tähän liittyen, että sotilaiden läheisten turvallisuuskysymyksiin kotimaassa kiinnitetään huomiota. Yleisesti ottaen voi sanoa, että liikaa ei pidä kertoa, ettei ongelmia tule. Tämä liittyy myös edustaja Kivelän esittämään kysymykseen. Uskoisin kuitenkin, että suojelupoliisi on tilanteen tasalla.

Edustaja Savolalle vielä totean, että OIR-operaation osalta merkittävimmät hyödyt Puolustusvoimille tai Puolustusvoimain kotimaan suorituskykyjen kehittämiseksi saadaan nimenomaan johtamisesta. Operaatio antaa kokemusta toimimisesta sodan kaltaisissa olosuhteissa, toki rintamalinjan takana.

Sitten oli ainakin edustaja Heinonen, joka kysyi kriisinhallintaveteraaniohjelmasta, ja se on aiheellinen kysymys. Mehän vietämme 60-vuotisjuhlaa suomalaisen kriisinhallinnan ja rauhanturvaamisen historiassa. Tästä ohjelman eteenpäinviemisestä haluan antaa kiitoksen edeltäjälleni, puolustusministeri Carl Haglundille, ja sen yksityiskohtiin toivon voivani tarkemmin palata myöhemmin mutta yleisesti ottaen voin sanoa, että se etenee kuin juna.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

16.03 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lauseke muuttui sanoista lihaksi, kun Ranska esitti Euroopan unionin jäsenvaltioille Pariisissa marraskuussa 2015 tehtyjen terrori-iskujen seurauksena avunpyynnön. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun lausekkeeseen on vedottu, ja Suomikin on saanut yksilöidyn pyynnön. Suomi ottaa avunantovelvoitteen vakavasti, ja meillä on velvollisuus antaa muille EU-jäsenvaltioille apua. Siksi sen pohjalta on ryhdytty nyt toimiin. Tilanteen niin vaatiessa tulemme vastavuoroisesti odottamaan avunsaantia myös muilta jäsenvaltioilta. Suomi voi vastata avunpyyntöön kouluttamalla Pohjois-Irakin asevoimien taistelijoita myös jatkossa Isilin vastaisessa taistelussa.

Kansainvälinen yhteenliittymä antaa sotilaallista tukea Daeshin vastaiseen toimintaan, ehkäisee vierastaistelijoiden lähtöä konfliktialueelle, pyrkii tyrehtyttämään Daeshin rahoituskanavat sekä heikentämään sen ideologiaa. Lisäksi kansainvälisen yhteenliittymän tavoitteena on alueen humanitäärisen kriisin lievittäminen.

Suomella on pitkä kokemus kansainvälisestä rauhanturvaamisesta. Konfliktien luonne ja kansainvälinen toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut huomattavasti sitten viime

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

vuosituhannen. Tällä hetkellä osallistumme 12 sotilaalliseen kriisinhallinta- tai sotilastarkkailijaoperaatioon, jotka ovat luonteeltaan yhä kokonaisvaltaisempia ja monimutkaisempia ja vaativat usein erityisosaamista.

Kriisinhallinta on kansainvälistä vastuunkantoa sekä kansainvälisen turvallisuuden vahvistamista, sillä uhat heijastuvat myös Suomen turvallisuustilanteeseen. Suomen turvallisuusetujen mukaista ei ole, jos Euroopassa tai sen lähialueilla soditaan. Sodat aiheuttavat muuttoliikkeitä, joiden seurauksia olemme Suomessakin joutuneet kuluneen vuoden aikana ja viime vuonna konkreettisesti näkemään. Turvapaikanhakijoita on tullut maahamme moninkertainen määrä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Lähtömaiden elinolosuhteiden vaikiinnuttaminen onkin avainasemassa tilanteen hillitsemiseksi.

Osallistumalla kriisinhallintatehtäviin vahvistamme myös omaa kansallista puolustus- kykyämme ja sotilaallista uskottavuuttamme. Vaativissa olosuhteissa hankittu kokemus vahvistaa henkilöstön ammattitaitoa ja osoittaa myös muille maille suomalaisten joukkojen osaamista ja yhteistoimintakykyä. Suomalaiset reserviläiset ja ammattisotilaat ovatkin saaneet tehtävässään kiitosta erinomaisista koulutustaidoistaan sekä toisilta osallistujamailta että koulutettavilta joukoilta.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä pitää olla halua osallistua kansainvälisten ongelmien ratkaisuun, vaikkei kriisinhallinta täysin riskitöntä olekaan. Suomalaiset toimivat rintamalinjojen takana, mutta uhkana ovat esimerkiksi itsemurha- ja pommi-iskut. Pidänkin tärkeänä, että suomalaisjoukkojen turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota heidän toimiessaan eri kriisinhallintatehtävissä eri puolilla maailmaa.

16.07 Veera Ruoho ps: Arvoisa puhemies! Turvallisuussektorin koulutusyhteistyötä Irakissa on perusteltua sekä jatkaa että laajentaa. Suomalaista kriisinhallintaosaamista on aina arvostettu maailmalla. Puolustusministeri Niinistö kertoi näin olevan myös Erbilin osalta — hienoa.

Täällä on jo useaan kertaan todettu, kuinka kyseessä on tietynlainen win-win-tilanne siinänsä järkyttävässä tilanteessa, jossa terrorismin uhka on arkipäivää.

Yhdyn selonteon toteamukseen kriisinhallinnan kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta. Suomi onkin Ruotsin kanssa ehdottanut, että Irakissa tuettaisiin oikeusvaltiosektoria. Tätä tärkeää tukea voitaisiin antaa EU:n siviilikriisinhallintaoperaatiolle.

Arvoisa puhemies! Tässä maailmantilanteessa tarvitsemme enemmänkin ymmärrystä sille, miten sotilas- ja siviilikriisinhallinta yhdessä tukevat yhteistä päämäärää, alueiden vakauttamista siten, että ihmisoikeusperustainen kehitys mahdollistuu.

Edustaja Pelkonen taisi perätä ministeri Soinia hartiavoimin työskentelemään palautussopimusten aikaansaamiseksi Irakiin. Itse osoitan ministeri Soinille kiitoksen siitä työstä, mitä hän hartiavoimin ja vielä enemmän on jo tehnyt ulkoministerinä tässä historiallisen haastavassa tilanteessa. Mietin, kuka muu muka ulkoministerinä olisi miltei ensi töikseen kauasnäköisesti aloittanut vaikeat neuvottelut palautussopimuksista Irakiin, puhumatta- kaan monista muista Suomen kannalta oleellisen tärkeistä asioista.

16.10 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koulutusoperaatio, Irakin kriisinhallintaoperaatio, on tärkeä, ja Suomen on siihen syytä osallistua. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka kaiken kaikkiaan meillä tässä salissa yleensä on hyvin yksimielistä päätöksentekoa sisällään pitävä, niin tälläkin kertaa, ja se on hyvä asia. Siitä täytyy kaikkia osallisia kiittää.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Se, mitä Irakissa ja Syyriassa tapahtuu Isisin toimesta, on brutaalia toimintaa, ja sen estämiseksi täytyy kaikki mahdollinen tehdä. Sen vuoksi Suomen osallistuminen, oikeastaan jatko, tässä koulutusoperaatiossa on äärimmäisen tärkeä. Seitsemän kuukautta siellä on oltu 50 sotilaan voimin, ja sen nosto 100 sotilaaseen ja jatko ovat tärkeä signaali myös ulospäin siitä, että Suomi tahtoo olla näissä merkittävässä tehtävissä mukana. Tämä korostaa kaiken kaikkiaan myös EU:n solidaarisuutta: sitä, että meillä on kykyä antaa apua ja meillä on kykyä myös vastaanottaa apua, jos se paha päivä meidän osaltamme koittaisi terrorismin suhteen.

Turvallisuustekijät olivat tietysti se kaiken lähtökohta, kun me omia sotilaitamme maailmalle lähetimme. Olen hyvin tyytyväinen puolustusministerin kuvauksesta siitä, että meidän sotilaillamme on paras mahdollinen kalusto käytössään, panssaroidut ajoneuvot, ja turvallisuustekijöistä huolehditaan — vaikka tämä kuulemamme mukaan on kaksijakoista: tietysti riskejä koostuu aina enemmän tai vähemmän riippuen siitä, missä tehtävissä siellä ollaan mukana. Kaiken kaikkiaan sieltä palattaessakin jälkihoito täytyy huolehtia hyvin. On hyvä, että meidän kriisinhallintatehtävissä mukana olevat saavat veteraanistatuksen. Tässä täytyy kuntoutuksen puolella huolehtia henkisestä hyvinvoinnista, kuten myös fyysisestä, näiden operaatioiden jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan korostaa sitä, että kun me osallistumme kansainvälisiin operaatioihin, meillä pitää olla silti mielessä se meidän Puolustusvoimiemme päätehtävä eli kansallisen puolustuskyvyn ylläpitäminen ja näiden tehtävien, mihinkä me osallistumme, täytyy sitä tukea. Ja kun me saamme kansainvälistä kokemusta — tällä kertaa erityisesti johtajakokemusta — kovista tilanteista ja kovasta toiminnasta, niin uskon sen edesauttavan hyvin meidän kansallista puolustuskykyämme Puolustusvoimien henkilöstön osalta. Ja tietysti, vaikka vielä eivät yksityiskohdat tiedossa ole, toivon, että mahdollisuuksien mukaan myös reserviläisillä on osallistumismahdollisuus näihin kovempiin kansainvälisiin tehtäviin.

Summa summarum: Haluan kiittää meidän ministereitämme ja valtiojohtoamme hyvästä valmistelusta sekä koko eduskuntaa yli puoluerajojen tästä keskustelusta. On hyvä, että meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikastamme vallitsee yksimielisyys.

16.13 Simon Elo ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen tekemä turvallisuussektorin koulutusyhteistyö Irakissa on osa Isisin vastaisen kansainvälisen yhteenliittymän toimintaa, vastaus Ranskan avunpyyntöön. Katson, että kyseessä on kunniatehtävä länsimaisten arvojen ja eurooppalaisen ystävämme puolustamiseksi ja tueksi. Hienoa, että tämä yhteistyö saa tässä salissa niin vahvan yksimielisen tuen.

Isis on käärmeen pää, joka on katkaistava, jos haluamme ehkäistä terrori-iskuja Euroopassa. Kävin viime viikolla Yhdysvalloissa ja siellä keskustelin kongressiedustajien kanssa ja sain kuulla republikaanien presidenttiehdokkaita ja myös Hillary Clintonia. Välillä kuulin jotain, joka miellyttää, ja välillä jotain, joka miellytti vähemmän. (Eero Heinäluoma: Kummalta niiltä?) — Sekä että, edustaja Heinäluoma, sekä että. (Eero Heinäluoma: Onko vaikea valita?) Ruton ja koleran välillä on välillä vaikea valita, edustaja Heinäluoma. — Yhdysvallat on kuitenkin sitoutunut taistelemaan radikaalia islamismia vastaan. Mutta usea henkilö esitti huolensa siitä, ymmärretäänkö Euroopassa turvata meidän rajamme ja myös islamismin kulttuurinen pohja, johon eivät sotilaalliset toimet tehoa.

Länsi voitti kylmän sodan osaltaan, koska Ronald Reaganin ja Margaret Thatcherin kaltaiset Yhdysvaltain ja Euroopan rohkeat ja vahvat johtajat pitivät länsimaiden demokrati-

aa, ihmisoikeuksia ja markkinataloutta ylivoertaisina verrattuna kaikkiin muihin järjestelmiin, joita ihmiskunta on historiansa aikana kokenut. Kommunismi hävisi, fasismi hävisi ja radikaali islamismi häviää, koska mikään ei sammuta vapaiden miesten ja naisten taistelutahtoa. Siitä esimerkkinä ovat Suomen Irakissa kouluttamat peshmerga-joukot.

Käärmeellä on monta päätä, ja Isis on vain yksi niistä. Kun yhden pään katkaisee, toinen nousee tilalle, ja siksi länsi ei viime kädessä voita sotilaallisella voimalla — vaikka sitäkin tarvitaan — vaan koska me rakastamme elämää, vapautta ja hyvyyttä. Pahuuden käsin toimiva kuoleman kultti, kuten yksi presidenttiehdokkaista mielestäni osuvasti Isisiä kuvasi, ei voi voittaa, ei saa voittaa eikä koskaan voita meitä. Vihollinen on nimettävä ja tunnistettava. Radikaali islamismi häviää länsimaille, jos teemme siinä vahvaa yhteistyötä. Siksi kysyin arvoisalta ulkoministeri Soinilta, miten Suomi pyrkii tehostamaan omalta osaltaan yhteistyötä nimenomaan transatlanttisilla alueilla, ja ilokseni kuulin, että Suomella, hallituksella, siihen tahtoa on, myös sotilaallisesti liittoutumattomana maana.

Tosiasia kuitenkin on, että Isisin kaltaista pahuutta ei voida voittaa ilman hyvin laajaa koalitiota, johon länsimaiden lisäksi tarvitaan myös maltillisia islamilaisia maita. (Eero Heinäluoman välihuuto) Tässä uskon — edustaja Heinäluoma, jos maltatte kuunnella — että Suomella on oma erittäin tärkeä roolinsa arvostettuna, sotilaallisesti liittoutumattomana maana, joka voi toimia eri osapuolien välittäjänä tarvittaessa. Tämän olemme voineet ilolla panna merkille Suomen EU-jäsenyyden kautta, kun olemme olleet tekemisissä sitten kahdensivälisesti Venäjän kanssa ja toimineet myös tarvittaessa välittäjänä Venäjän ja EU:n välillä. Samaa henkeä tarvitaan tässä terrorismin vastaisessa taistelussa.

16.18 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Syyskuun 11. päivän 2001 terrori-iskut New Yorkissa ja Washingtonissa saivat Yhdysvaltain johdon toteamaan maan olevan sodassa. Yhdysvaltain turvallisuuden järkkäminen käynnisti mittavat toimet syyllisten kiinnisaamiseksi ja tuhoamiseksi. Tätä liittovaltion turvallisuusviranomaisten ja asevoimien toimintaa alettiin kutsua terrorismin vastaiseksi sodaksi. Terrorismin vastaisesta sodasta tuli käsite, jota alettiin eri puolilla maailmaa käyttää konflikteissa silloin, kun vallassa olevat halusivat käyttää poikkeuksellisia menetelmiä valtion vakautta häiritsevien väkivaltaisten ryhmittymien torjuntaan. Terrorismin vastaisen sodan käsitteestä tuli kätevä silloin, kun haluttiin pysäyttää voimistuva oppositio tai hallituksen vastainen demokratialiike. Terrorismin vastaisesta sodasta tuli hyödyllinen perustelu silloin, kun haluttiin pitää epäiltyjä vankeudessa vuosikausia ilman reilua oikeudenkäyntiä, kuten Guantanamossa.

Pariisin viime marraskuun terrori-iskujen järkyttämänä Ranskan valtionjohto totesi maan olevan sodassa. Konkreettisesti tämä näkyi merkittävästi kohotettuna valmiustilana, jonka johdosta kansalaisten arkipäivä muuttui dramaattisesti useiden päivien ajaksi. Oli selvää, että Pariisiin kohdistunut röyhkeä ja mittava terrori-isku koettiin Euroopassa myös koko maanosaamme ja kulttuuriimme kohdistuneeksi iskuksi. Valmiuksia korotettiin muuallakin. Viranomaisten panostuksia turvallisuuteen ja tiedonhankintaan lisättiin. Turvatarkastuksista tuli arkipäivää kohteissa, joihin kokoontuu suuri määrä ihmisiä. Konepistoolia näkyvästi kantavat viranomaiset, poliisit, sotilaat ilmestyivät katukuvaan läntisen Keski-Euroopan isoissa kaupungeissa. Kirkkoonkin mennään konepistoolin vieritse.

Meidän kaikkien turvallisuus on järkkynyt Isilin takia. Siksi on varsin luontevaa, että Euroopan maat yhdessä osallistuvat terroristijärjestön toiminnan rajaamiseen, pysäyttämiseen ja eliminoimiseen, ja on historiallisesti merkitystä ja Euroopan unionin identiteetin kannalta merkitystä sillä, että Ranska on nyt tulkinnut oman tilanteensa terrori-iskun koh-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

teena olevan riittävä peruste sille, että maa on avunpyynnössään vedonnut Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeeseen.

Osallistuessaan koulutusyhteistyöhön suomalaiset sotilaat eivät osallistu taistelutoimintaan. Suomi ei ole sodassa eikä käy terrorismin vastaista sotaa. Me osallistumme terrorismin vastaiseen toimintaan antamalla omaa asiantuntemustamme sotilaskoulutukseen, joka tähtää terroristijärjestö Isilin pysäyttämiseen ja pidemmän päälle olojen vakauttamiseen Irakissa.

Arvoisa puhemies! Vaikka emme ole sodassa, on selvää, että Isil valitsee itse, millä tavalla se tulkitsee Suomen roolin osana Irakin nykyisen hallituksen turvallisuustoimintaa. Olisi harhaanjohtavaa väittää, ettei lisääntyvä aktiivisuutemme Isilin vastaisessa toiminnassa vaikuta terroristijärjestön kiinnostukseen meitä kohtaan mahdollisena iskun kohteena. Ei ollut mitenkään sattumaa, että Ranska ja Pariisi oli iskun kohde. Tämän tietäen me tietysti tavoittelemme sitä, että Isilin kyky yllättää meidät heikkenee ja uhka sitä kautta pienenee.

Arvoisa puhemies! Irakin turvallisuustilanne on vaikea syistä, joiden taustalla on epäonnistuminen oikeusvaltion ja demokratian juurruttamisessa diktaattori Saddam Husseinin jälkeisenä aikana. Isilin nousun taustalla on poliittis-uskonnollisten ryhmien välinen epäluottamus ja siitä johtuva valtiorakenteiden kehittymättömyys. Joillekin ryhmille ääri-islamismi on tässä tilanteessa tarjonnut ainoan toivon järjestäytyneestä valtiosta. Tästä syystä tarvitaan Isilin sotilaallisen pysäyttämisen ohella mittavia ja kansainvälisiä ponnistuksia sen eteen, että valtiorakenteet voisivat kehittyä ja vahvistua niin, että ne eri väestöryhmien parissa koettaisiin oikeudenmukaisuutta vahvistavina. Tähän päämäärään eivät riitä kansainvälisen yhteisön sotilaalliset ponnistelut. Sen ohella tarvitaan mittavia panostuksia kansainväliseen kehitysyhteistyöhön yhteiskunnallisten instituutioiden kehittämiseksi kestäväälle tasolle.

Terrorismin vastaisen sodan rinnalle, arvoisa puhemies, tarvitaan kansainvälisen yhteisön ponnisteluja terrorismin vastaisen rauhan synnyttämiseksi. Terrorismin vastainen rauha olkoon päämäärämme.

16.22 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Olemme nyt käymässä tämän vaalikauden merkittävintä ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua. Tässä hallituksen selonteos-
sa on monta ulottuvuutta. On tämä Irakin koulutusoperaatio ja sen tärkeys, joka on täällä tullut hyvin käsiteltyä. Mutta se varsinainen iso linja koskee kuitenkin Euroopan unionin merkitystä Suomen turvallisuudelle ja unionissa tehtävien ratkaisujen ja meidän itse nyt tekemiemme ratkaisujen merkitystä omalle tulevaisuudellemme.

Euroopan unioni on turvallisuusyhteisö, niin kuin täällä useammassa puheenvuorossa on hyvin todettu. Ja näin taisi olla, että moni meistä ajatteli, kun runsas 20 vuotta sitten vuonna 1994 kansanäänestyksessä äänestimme unionin jäsenyydestä. Olemme tehneet oikean seuran valinnan Euroopassa, ja tällä on myös turvallisuuttamme vahvistava vaikutus.

Ranska teki suuren palveluksen unionin kehitykselle ja unionin omalle itseluottamukselle aktivoimalla EU:n perussopimuksen mukaisen avunantomenettelyn. Oli tärkeätä, että sen teki Ranska, riittävän suuri maa, ja merkitystä on sillä, että se tapahtui välittömästi tämän terroristihyökkäyksen tapahduttua ja että kaikki jäsenmaat, kukin omalla tavallaan, ilmoittivat antavansa tukea. On selvää, että nyt syntynyt menettely on luonteeltaan ennakkotapaus. Se selkiinnyttää unionin jäsenyyden merkitystä kaikkien jäsenmaiden kannalta.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Suomen kannalta tällä on aivan erityinen merkitys, ja on syytä noteerata se, mitä edustaja Salolainen viisaassa puheenvuorossaan täällä aikaisemmin sanoi. Myös meillä oli paljon niitä, tutkijoita mutta myös poliitikkoja, jotka ilkamoivat tällä Euroopan unionin solidaarisuusajattelulla ja myös unionin avunantolausekkeiden merkityksellä. Julistettiin kuu-kaudesta ja, voi sanoa, vuodesta toiseen, etteiväthän nämä nyt loppujen lopuksi merkitse yhtään mitään. Ja niin kuin edustaja Salolainen sanoi, myös presidentti Niinistön kommentteja tältä osin arvosteltiin, että ei unioni tarjoa Suomelle yhtään mitään turvallisuudessa. Nyt on kovin hiljaista — onneksi.

Suomen kannalta katsoen on selvää, että nyt omaksuttu menettely ja unionin jäsenmaiden keskinäinen solidaarisuus käytännössä vahvistavat myös meidän asemaamme. Suomi kuuluu siis niihin maihin, joiden asema tämän Pariisin iskun jälkeisen EU:n avunantolausekkeen aktivoinnin jälkeen on vahvistunut, ja se on syytä noteerata. Suomen hallituksella ja ulkoministeri Soinilla olisi oikeastaan kaikki syy varata kukkasat ja suomalainen kalakukko ja lähettää ne presidentti Hollandelle, jonka ratkaisuihin nyt nähty kehitys sai alkunsa.

Tämä Suomen linja -keskustelu olisi merkittävää käydä järjestäytyneellä tavalla nähdessä oman linjamme kehittymisen olevan yhteydessä Euroopan unionissa tehtäviin ratkaisuihin. On väärin, että tämä iso keskustelu Suomen turvallisuuslinjasta ja unionin turvallisuusratkaisujen merkityksestä meidän turvallisuudelle jää tämän Irak-koulutusoperaation jalkoihin. Niin tärkeä kuin tämä Irak-operaatio onkin, se on kuitenkin vain yksi kriisinhallintaoperaatio muiden joukossa. Se, mikä tästä jää pysyväksi, on Euroopan unionin turvallisuusyhteisön vahvistuminen.

Hallitus on hoitanut tätä linjaa yhdessä presidentin kanssa hyvin. Hallituksen linjaukset ensimmäisestä päivästä lähtien ovat olleet selkeitä, ja niiden lähtökohtana on ollut, että on Suomen etujen mukaista vastata myönteisesti Ranskan avunpyyntöön. Tässä hallitus kokonaisuudessaan ansaitsee eduskunnalta tuen ja myös arvostuksen.

Sitten voi esittää myös kysymyksiä. Miten ihmeessä meillä kesti kahdeksan vuotta tämän avunantoasian selvittäminen, vaikka eduskunta jo vuonna 2008 tähän liittyen teki esityksiä? Ja voi kysyä myös, eikö tässä asiassa olisi pitänyt heti joulukuussa tulla eduskuntaan mieluiten tiedonannolla ja hakea poliittinen linjaus näin merkittävässä asiassa koko eduskunnalta. Niin kuin täällä on todettu, Ranska ilmoitti olevansa sodassa ja Suomi ilmoitti auttavansa Ranskaa. Se olisi ollut koko eduskunnan väärtti ottaa kanta. Nythän jää vähän hämäräksi koko eduskunnan osalta, sen jälkeen kun kuuntelin edustaja Arhinmäen puheenvuoron, että onko koko eduskunta tämän EU:n turva-ajattelun takana vai koskeeko yksimielisyytemme vain Irak-operaatiota.

Joten toivon, että hallitus jatkaa työtään ja varmistaa, että sillä on tälle isolle linjalle eduskunnan tuki olemassa.

16.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoma on kyllä tuossa analyysissään siinä oikeassa, että Euroopan unionin turvallisuusulottuvuus tämän päätöksenteon myötä — jota kokonaisuutta nyt käsittelemme — selkeytyy ja vahvistuu. Kyllähän se lisää selvästi sitä ajattelua ja turvallisuudentunnetta, että mekin voimme tarvittaessa saada apua, jos sellainen tilanne eteen tulee.

Mutta menen kuitenkin tähän Irakin operaatioon. Silloin kun ensimmäistä päätöstä tehtiin tästä Suomen osallistumisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön 50 sotilaalla, käytiin aika syvää keskustelua riskeistä niin koulutustehtäviin lähtevien sotilaiden kohdal-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

la kuin sitten myös mahdollisista terrori-iskuista tai terroriuhan kasvusta niiden maiden kohdalla, jotka tähän operaatioon osallistuvat. On tietysti selvää, että tämä uusi laajennettu päätös ei ole näitä riskejä vähentämässä. Erityisesti tämä tulisi huomioida nyt, kun tätä sisäisen turvallisuuden selontekoa valmistellaan ja tuodaan se tänä keväänä vielä eduskunnan käsittelyyn. Olen huolestunut siitä, että ne kehykset, jotka tällä hetkellä ovat hallituksen hyväksymät, tarkoittavat käytännössä sitä, että esimerkiksi poliisista vähenee noin 800 poliisimiestä vuoteen 2019 mennessä. Samoin Rajavartiolaitoksen osalta meillä on suuria huolia, (Puhemies koputtaa) joten tämä täytyy ottaa myös huomioon, kun näitä resursseja käsitellään.

16.30 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty tänään hyvää keskustelua, ja niin kuin edustaja Heinäluoma tuossa aikaisemmin totesi, ulko- ja turvallisuuspoliittisen keskustelun, voi sanoa, uusi ydin on löytynyt tänään. Ilahduttavaa on se, että tämä näkemys jaetaan salin oikealla ja vasemmalla reunalla — valitettavaa on, että vasemmistoliiton osalta jäi pikkuisen korkki auki tästä heidän näkemyksestään.

Se, että Euroopassa on aktivoitu keskinäisen avunannon lauseke, ja Ranskan viisas diplomaattinen veto ovat ajaneet nyt siihen, että Euroopassa ulkoisen turvallisuuden keskustelu käy ja se rakentuu vahvasti eurooppalaisen turvallisuuden näkökulmaan. Olisin kysynyt ministereiltä, jotka valitettavasti juuri poistuivat, olisiko tämä artikla 42.7 nyt syytä ottaa vähän vakavammin myös ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon rakentamisen yhteydessä. Minkätyyppisen uuden näkökulman eurooppalaisen puolustuksen, yhteisen vastuun, keskinäisen avunannon alueelle tämä tilanne antaa? Uskoakseni hyvinkin toisenlaisen kuvan kuin kuva ennen viime marraskuuta.

Kysyin jo aikaisemmin rahoista, millä budjettivaroituksella hallitus kansallista kriisinhallintaa jatkossa aikoo suunnitella. Toivottavasti tähän saamme vastauksen selonteon käsittelyvaiheessa valiokunnassa ja viimeistään siinä vaiheessa, kun asia uudelleen saliin saapuu. Olisi toivottavaa, että samassa yhteydessä eduskunnalle annettaisiin laajempi selvitys kansainvälisen kriisinhallinnan kokonaisuudesta. Nyt tällä hetkellä näitä kriisinhallinnan kokonaisuuksia tehdään paloittain, nyt Erbil ja kevään aikana Libanon.

16.32 Seppo Kääriäinen kesk: Arvoisa puhemies! Kolme näkökohtaa:

Ensinnäkin se yksimielisyys, mikä täällä on vallinnut, koskee tarkasti ottaen osallistumista Erbil-operaatioon, ja se on tietysti myönteinen juttu. En muista, että näin laajaa ja selvää tukea tämmöiseen kriisinhallintaoperaatioon olisi aiemmin tullut — näin varauksentonta ja vahvaa. Sille on oma selityksensä.

Sitten toinen näkökohta: Kyllä tämä näkökulma, että Euroopan unioni nyt näyttäytyy meille suomalaisillekin erityisen selvänä turvallisuusyhteisönä, on erittäin tärkeä näkökohta tämmöisenä maailmanaikana. EU ei ole sotilasliitto, se ei ole semmoiseksi tarkoitettuakaan, eikä se semmoiseksi voi kehittyäkään ainakaan kovin lyhyellä tähtäyksellä. Se on turvallisuusyhteisö myös meidän kannaltamme katsoen kahdessa mielessä: Ensinnäkin EU:lla on ne värkät, joilla voidaan rakentaa laajaa turvallisuutta. Sillä on käsissään rauhan rakentamiseen monet tekijät. On tämä kriisinhallintaosaaminen, kehityspolitiikka, rauhanvälitys, humanitaarinen apu ja näitten yhteensovittaminen. Siitä minun mielestäni tulee tämä rauhan rakentamisen voima, joka EU:lla on suhteessa kaikkeen muuhun.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

Sitten kolmas asia on tämä avunanto, keskinäinen avunanto, pykälä 42.7. Ranskan avunpyyntöhän oli testi, ja se osoitti, että tämä kahdenkeskinen pykälä toimii. Minä pidän selvänä — edustaja Kari kysyi, onko tämä esillä UTP:ssä — että sen pitää olla esillä erittäin vahvana juonteena. Hallituksella pitää olla siihen kannanottoja.

Mutta täällä ei ole vielä voitu keskustella siitä tärkeästä detaljista, millä tavalla, kuinka tarkoin ja miten rajaten me otamme kantaa omien Puolustusvoimiemme osallistumiseen rajojemme ulkopuolella sotilaallisiin operaatioihin, siis muihin kuin kriisinhallintaoperaatioihin. Se on iso kysymys. Se pitää keskustella läpi tämän vuoden aikana täällä.

16.35 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Itsekin pidän hyvin tärkeänä, että tässä UTP-selonteossa sitten syvällisesti pohditaan tätä EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehitystä ja näitä artikloita, keskinäisen avunannon lauseketta 42.7 ja yhteisvastuulauseketta artikla 222, ja sitten vielä siinäkin kulmassa, että huomioidaan nämä Ison-Britannian ratkaisut. Se tietysti voidaan huomioida, jos selonteko ajoittuu vasta tuon Ison-Britannian kansanäänestyksen jälkeen, tai sitten eduskunnan vastauksessa, mietinnössä voidaan sitä asiaa arvioida. Mutta sillä on iso merkitys kuitenkin tässä kokonaisuudessa joka tapauksessa, niin että se täytyy huomioida.

Täällä on, arvoisa puhemies, myös keskusteltu näistä kriisihallinnan resursseista, ja hallituskauden alkumetreillä näytti siltä, että ne jäävät aika pieniksi. Nyt kun tässä on jonkun aikaa eletty, niin alkaa kuitenkin näyttää siltä, että hallitus sittenkin reagoi tarpeeseen, mikä ilmenee. Se on kyllä viisasta toimintaa, ja hyvä näin. Onkin tietysti niin, että on ehkä neljän vuoden aikakaudella vaikea arvioida, mikä se tarve minäkin vuonna on. Sehän riippuu siitä, miten tilanteet kehittyvät, eli tilanteen mukaan hallitus on menossa, ja se on hyvä. Totta kai näitä voidaan sitten lisäbudjeteissakin ratkoa tarpeen mukaan.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokuntaan tämä nyt on lähdössä mietintöä varten ja PuVille, puolustusvaliokuntaan, lausuntoa varten. Puolustusvaliokunnan on varmasti hyvä ennen muuta perehtyä näihin riskeihin ja turvallisuuteen. Kiinnitin huomiota siihen, että ministeri ääneenkin sanoi, että tässä uudessa lohossa osallistumisen riskitaso voi olla korkeampi kuin tässä vanhassa, kun mennään enemmän sinne kenttäolosuhteisiin. Tämä on kyllä syytä käydä huolellisesti läpi.

UaV puolestaan on kyllä varautunut siihen, että tähän työhön lähdetään pian. Ulkoasiainvaliokunnan puolesta tämä mietintö voisi valmistua näillä näkymin huhtikuun alkupuolella, ellei yllätyksiä matkalla tule.

16.37 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa todettu eduskunnan harvinainen yksimielisyys tämän asian kohdalla, ja on tietysti ilo tässä hengessä olla tätä käsittelemässä. Osittainhan se varmasti johtuu siitä, mihin edustaja Kääriäinen aiemmassa puheenvuorossaan viittasi, että tässä tuo raaka ja julma, vastenmielinen vihollinen yhdistää paitsi eduskuntapuolueet myös hyvin laajan joukon eri maita yhteiseen taisteluun Isiliä vastaan. Mutta samalla on kuitenkin muistettava se, että pelkästään sotimalla ei tätä terrorismipesäkettä pystytä poistamaan. Tuolla kriisialueilla tarvitaan myös niitä pehmeämpiä keinoja sen lisäksi, mitä nyt ollaan päättämässä. Kehitysyhteistyötä ja humanitääristä apua, rauhanrakentamista siellä tarvitaan, toivon mukaan myös sitä siviilikriisinhallintaoperaatiota, jälleenrakentamista jossakin vaiheessa. Toivon, että ulkoasiainvalio-

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

kunnassa voitaisiin myös tätä puolta sivuta, koska selonteossakin mainitaan, että Suomi on yhdessä Ruotsin kanssa nostanut Euroopan unionin keskusteluissa esille sen, että tulisi selvittää mahdollisuudet lisätä oikeusvaltiosektorin tukemista Irakissa, mukaan lukien mahdollisuuksia Euroopan unionin siviilikriisinhallintaoperaatioon. Toivon, että saamme vielä tämän vaalikauden aikana mahdollisuuden käsitellä myös tätä operaatiota, että asiat kehittyisivät niin hyvin. Mutta nyt on tietenkin tärkeää, että panostamme tähän operaatioon sillä panoksella, mikä Suomelle on mahdollista.

16.39 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Räsänen huomiot on varmasti syytä ottaa huomioon ja myös tuossa pidemmän tähtäimen rauhanrakentamisessa. No, siellä on tilanne päällä, ja varsinkin lasten tilanne on hyvin heikko noilla kriisialueilla, mutta pidemmällä tähtäimellä voisi myös olla järkevää pohtia nuorten sitoutumista näihin rauhanprosesseihin. Näillä alueilla on paljon vihaisia nuoria, varsinkin miehiä, ja jos tätä joukkoa ei saada rauhan tuulten taakse keskustelemaan näistä asioista, rakentamaan omia kotiseutujaan, niin voi olla vaikeata saada pitkän tähtäimen kestäviä ratkaisuja aikaiseksi.

Mutta, arvoisa puhemies, varsinaisesti pyysin vielä puheenvuoron sanoakseni sen, että nuo, mihin edustaja Heinäluoma kiinnitti huomiota — tämä EU-tason kannanmuodostus ja artiklojen testaaminen — olivat oleellisia näkökohtia ja ulkoasiainvaliokunnan täytyy nyt pohtia sitten, minkä verran painoa annetaan mietinnössä tälle puolelle. Itse näkisin valiokunnan puheenjohtajana järkevänä, että ainakin jonkin verran tuossa mietinnössä tätäkin pohdintaa käytäisiin. Kieltämättä omaankin korvaan vähän särähti tuo vasemmistoliiton Arhinmäen jonkin sortin irtautuminen tästä; se täytyy nyt varmasti valiokunnassa keskustella sitten, että mikä linja tässä otetaan. Tietysti arvokastahan sekin olisi, jos tästä syntyisi yksimielinen mietintö, kun täällä tämän keskustelun henki on kuitenkin ollut aika lailla samansuuntainen.

16.40 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä edustaja Räsänenkin ehti tuosta lähteä, mutta olisin kyllä tukenut tätä edustaja Räsänen näkemystä siitä, että myös humanitäärinen ja oikeussektorin työ pystyttäisiin liittämään selkeämmin tämänkin tyyppisiin operaatioihin. Sen lisäksi, että tässä puhutaan nyt sotilaallisesta kriisinhallintatyöstä ja terrorismin vastaisesta sodasta, haluan vielä muistuttaa edustaja Kantolan hyvästä toteamuksesta terrorismin vastaisesta rauhantyöstä, ja se rauhantyö on muutakin kuin sotilaallista apua, sotilaallista toimintaa — jolle myös sinänsä on kyllä asialliset perusteet. Sodat eivät vain sotimalla lopu, vaan laajemmalla ja syvemmällä tukemisella, yhteiskunnan rakentamisella ja niin edelleen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi Espanjan kanssa tehdyn sopimuksen ja pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 6/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radiorytysten suojaamisesta tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen tehdyn varauman peruuttamisesta ja ilmoituksen antamisesta sekä WIPO:n esitys- ja äänitesopimukseen liittymisen yhteydessä annetun ilmoituksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 2/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan korvaamisesta maatalousyrittäjälle annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 2/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 21/2016 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2015 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 4/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.3.2016 pidettävään täysistuntoon.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 10.3.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola